ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1890 — ΕΤΟΣ Ζ'.—ΑΡΙΘ. 42

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι. . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἰ. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσσης, νεκρολογία.
Πτωχοὶ καὶ πλούσιοι: Ὁ Πειρασμός, διήγημα, ὑπὸ Ἰωάννου Μ. Δαμβέργη.
Ὁ τριπλοῦς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης δεωγμός, μελέτη, ὑπὸ Β. Ψιλάκη.
Ἡ τυφλομυία διήγημα Δ. Ζαμφιρέσκου ἐκ τοῦ Ρωμουνικοῦ ὑπὸ Χ. Χ. Δ.
Ἡ ὀρφανή, ποίησις Πέτρου Ν. Πετροπούλου.
Ἠπειρωτικαὶ ἀναμνήσεις: Οἱ Ζακαῖοι, ἱστορικὴ μελέτη ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη.
Κλεοπάτρα, μυθιστορία Henry Greville. Μετάφρασις Α. Ἀμπάτη. (συνέχεια).
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

Ι. ΙΣΙΔΩΡΙΔΗΣ ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ*

Ἀπὸ ὑπογραφῆς γλαφυροῦ καὶ χαρίεντος καλλιτεχνήματος, ἐπέπρωτο νὰ μετατεθῇ τὸ ὄνομα τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν φίλου καὶ συνεργάτου εἰς ἐπικεφαλίδα νεκρολογίας. Ἡ χάρις καὶ ἡ κομψότης τοῦ ὕφους καὶ ἡ ἄμετρος, ἡ πατρικὴ πρὸς τὸν ἀναγνώστην στοργή, ἀπώλεσαν τὸν κυριώτατον καὶ γεραρότατον αὐτῶν ἀντιπρόσωπον. Ὁ λόγιος, ὁ ποιητής, ὁ κοινωνιολόγος, ὁ δημοσιογράφος Ι. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσσης ἀπέθανεν. Καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ξένῃ, οἰωνεὶ φεύγων τὰς ὀφειλομένας αὐτῷ ἀνθρωπίνους ἐπιδείξεις, οἰωνεὶ θέλων νὰ ἐπικυρώσῃ ἅπαξ ἔτι τοῦ ἁγνοῦ βίου του τὸ σύμβολον: *Τιμὴν οὐχὶ τιμάς!*

Ἀπὸ τῶν ἀνθοστεφῶν μουσῶν τῆς Ἰωνίας, αἵτινες καθωδήγησαν τὰς πρώτας ποιητικὰς πτήσεις του, μέχρι τῶν εἰς πᾶν ἄκρον τῆς γῆς διεσπαρμένων ἑλλήνων τῶν τοσάκις παρ' αὐτοῦ διδαχθέντων τὰ μεγάλα μαθήματα τῆς φιλοπατρίας καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους καθηκόντων, ἀπὸ τοῦ πρεσβύτου, ὅστις ἐπὶ πεντήκοντα καὶ πλέον ἔτη ἐσυνείθισε νὰ ἀγαπᾷ τὸ ὄνομά του καὶ μεθ' ὑπερηφανείας νὰ τὸ ἐπιδεικνύῃ πρὸς τὰ τέκνα του μέχρι τῶν νεωτέρων λογίων, οὓς ἐμύησεν εἰς τὰ κάλλη γλώσσης λεπτοφυοῦς καὶ εὐγενοῦς, ὅσον αὐτός, πάντες πενθοῦντες ἐπὶ τῇ ἀπροόπτῳ καὶ θλιβερᾷ ἀγγελίᾳ λείβομεν ἓν δάκρυ καὶ δαφνοβολοῦμεν τὸ νοητὸν μνημεῖον, ὅπερ ἤγειρε διὰ τῆς γραφίδος του.

Πρὸ τοῦ μνημείου τούτου θὰ διέρχωνται μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης αἱ γενεαὶ τῶν μεταγενεστέρων εὐλογοῦσαι τὴν μνήμην ἑνὸς τῶν πρώτων ἐργατῶν τῆς ἐθνικῆς δόξης, τοῦ μετριοφρονεστέρου.

* Ἐν προσεχεῖ φύλλῳ θέλομεν δημοσιεύσῃ μακρὰν περὶ τῶν ἔργων καὶ τοῦ βίου τοῦ ἀειμνήστου ἡμῶν φίλου μελέτην.

ΠΤΩΧΟΙ ΚΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

(Διήγημα)

Ἐὰν μία ἀγαθοεργία ἄνευ δισταγμῶν δύναται νὰ ἰσοφαρίσῃ πρὸς κακὴν πρᾶξιν καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸ βάρος αὐτῆς ἐν τῇ πλάστιγγι τῆς θείας κρίσεως, ὑπάρχουσιν ἄλλαι ἱκαναὶ ν' ἀποσβέσωσιν, οὐχὶ μίαν, ἀλλὰ σειρὰν κακιῶν, καὶ νὰ ἐξαγνίσωσι βίον ὁλόκληρον ἁμαρτωλοῦ. Εἶνε δ' αὗται αἱ καλαὶ πράξεις αἱ γινόμεναι μετὰ πάλην δεινὴν πρὸς τὸν πειρασμόν, καὶ ἢ-ταν αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, καὶ συντριβὴν ἑνὸς πρὸς ἓν τῶν πανισχύρων ὅπλων καὶ γοήτρων του.

Ἂν δὲ τοιαύτη πρὸς τὸν πειρασμὸν πάλη προϋποθέτει δόσιν τινὰ ἁμαρτίας, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δέον νὰ τῷ λέγῃ τὸ «ὕπαγε ὀπίσω μου», καὶ οὐδένα, οὐδὲ τὴν συνείδησίν του νὰ ἐρωτᾷ, ἂν πρέπῃ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς — μὴ καὶ ὁ Χριστὸς δὲν προέκρινε καὶ ἰδιαζόντως ἐτίμησε τοὺς ἐγκαταλιπόντας, ἔστω καὶ βραδέως, τὴν ὁδὸν τῆς ἁμαρτίας;

Ὁ Ἰωάννης ἐν τούτοις δὲν εἶχεν ἁμαρτίας νὰ ἐξαγνίσῃ. Ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, καθ' ἃ εὑρίσκετο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔζη ἥσυχος μετ' ἐπιθυμιῶν, ὧν δὲν ἤλπιζε πλέον τὴν ἐκπλήρωσιν, μετ' ἐλπίδων, ὧν ἑκάστη παρερχομένη ἡμέρα ἀπέσπα καὶ ἓν πτερόν. Ἡ τύχη τὸν κατεδίωξε πολλάκις, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν ἔφερε μέχρι τῶν ἐλκυστικῶν ἀσύλων τῆς ἁμαρτίας. Τὸν ἐμάστισε πολλάκις ἡ πενία, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν ἔτυψεν ἡ συνείδησις. Καθ' ἣν δ' ἐποχὴν τὸν συναντῶμεν ἦτο τόσον πτωχός, ὅσον ὁ συνώνυμός του ἅγιος, ἀλλ' ἀτυχέστερος ἐκείνου, διότι πολλάκις ἐζήλωσε τὰς ἀκρίδας καὶ τὸ ἄγριον μέλι του.

Εὐτυχῶς ἦτο σχεδὸν μόνος ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ ἀδελφή του ἀπὸ ἐτῶν εὑρίσκετο εἰς τὰ ξένα ὡς οἰκοδιδάσκαλος πλουσίας οἰκογενείας καὶ οὐδαμῶς ἐπεβάρυνε τὴν θέσιν του. Ἅπαξ τοῦ ἔτους κατὰ τὴν ἑορτήν του τῷ ἔστελλε ἐπίχρυσόν τινα καρφίδα ἢ κομψὸν χαρτοφυλάκιον, ἐκεῖνος δὲ ὁ πτωχὸς ἐπὶ τρία ἤδη ἔτη μόνον γλυκεῖς ἀσπασμοὺς ἠδύνατο νὰ τῇ ἀνταποστέλλῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς της. Ἀλλὰ τῇ ἔγραφε τακτικῶς καθ' ἑβδομάδα, δὲν ἦτο δὲ ὀλίγον αὐτό· ὁ θεὸς γνωρίζει ποσάκις ἐστερήθη τοῦ ἄρτου του, ἵνα ἀγοράσῃ τὸ γραμματόσημον καὶ οἱ ὀφθαλμοί του γνωρίζουσι ποσάκις ἐδάκρυσαν ὅτε, ἀντὶ ἐπιστολῆς τῇ ἔπεμπε τυχοῦσαν τινὰ ἐφημερίδα, ἵνα ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς μόνον βεβαιωθῇ περὶ τῆς ὑγείας του... Τῇ ἔγραφεν ὅμως πάντοτε, ὅτι ἦτο εὐτυχὴς καὶ ηὐχαριστημένος· ἀλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον ν' ἀπατήσῃ τὴν καρδίαν τῆς ἀδελφῆς.

Ἀλλὰ μὴ φαντασθῆτε τὸν Ἰωάννην ρακένδυτον, κατεσκληκότα, μὲ πεινάλεαν τὴν ὄψιν καὶ ἄγριον τὸ βλέμμα. Ἦτο νέος καλός, εὔσωμος, ὠχρὸς ὀλίγον, συμπαθητικώτατος τὴν μορφὴν καὶ ὄχι βέβαια πλουσίως ἐνδεδυμένος, ἀλλὰ μὲ σεμνὸν πάντοτε καὶ καθάριον φόρεμα. Ἂν εἰς τοὺς πλουσίους εἶνε κόσμος ἡ καθαριότης, εἰς τοὺς πτωχοὺς εἶνε πλοῦτος, ὃν ἵνα συναγάγῃ ὁ πτωχὸς νέος ἐμόχθει πολύ. Ἰδίαν διήγησιν θ' ἀπῄτει ἡ ἐξιστόρησις τῶν μέσων, ἀτιναμετεχειρίζετο, ἵνα μόνος του πλύνῃ καὶ σιδηρόνῃ καὶ καθαρίζῃ καὶ διατηρῇ ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν περιβολήν, παλαίουσαν νικηφόρως πρὸς τὸν καταστροφέα χρόνον.

Ὁ Ἰωάννης δὲν ἦτο νέος ἄνευ ἐπαγγέλματος. Πρὸς τιμὴν τῆς δικαίως ἢ ἀδίκως σατυριζομένης φυλῆς τῶν δικηγόρων, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀνῆκεν εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ δικηγόρος ἄνευ δικῶν. Οὐδεὶς τῷ ἐπαρουσιάσθη ποτέ, ἵνα τῷ ἀναθέσῃ τὴν διεξαγωγὴν μιᾶς ἔστω καὶ ἀσημάντου δίκης. Γραφεῖον ἴδιον δὲν εἶχε. Ἀγύρτης δὲν ἦτο ἵνα ἐγείρῃ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὀγκώδη φάκελλον καὶ τρέχῃ πρὸς ἐπίδειξιν ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον. Πρὸ τριετίας εἶχε συνεταιρισθῆ μεθ' ἑνὸς συναδέλφου του, ἀλλ' ἐσκέπτετο πολὺ διαφόρως ἐκείνου περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ μόλις δύο μῆνας διήρκεσεν ὁ συνεταιρισμός των. Πολλάκις δ' ἐκίνει τὴν κεφαλὴν βλέπων τὸν πρῴην συνέταιρον προοδεύοντα. Ἂν ἤθελα καὶ ἐγώ... Ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ὑπονομεύῃ συναδέλφους, ν' ἀναλαμβάνῃ δίκας ὑπόπτους, νὰ ἐξαπατᾷ πελάτας ἀμαθεῖς. Καὶ ἠρκεῖτο εἰς τὴν ἀντιγραφὴν δικογράφων, ὅταν ἐπαρουσιάζετο τοιαύτη τύχη ἀποφέρουσα αὐτῷ μονόδραχμον ἢ δίδραχμον ἀμοιβήν....

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι δὲν εἶχε πλασθῆ διὰ δικηγόρος, ἰδίᾳ δ' οἱ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου γεννῶνται· δὲν γίνονται. Μετὰ μακρὰν σκέψιν ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς νὰ ἐγκαταλίπῃ τοὺς διαδρόμους τοῦ Πρωτοδικείου καὶ νὰ ζητήσῃ θέσιν, ἐν πρώτοις δ' ἐπαρουσιάσθη εἰς γνωστόν τοῦ πολιτευόμενον καὶ ἐξεδήλωσε μετὰ τρόμου τὴν ἐπιθυμίαν του. Μετὰ τρόμου διότι ἐνόμιζεν, ὅτι πράττει κακόν τι. Καὶ βεβαίως κακὸν ἔπραττε, ἀφοῦ δὲν εἶχε τὸ θάρρος νὰ ἀρνηθῇ τὰ πολιτικά του φρονήματα ἐρωτηθείς. Ὁ δὲ ἀντιφρονῶν πολιτευόμενος ἤγειρε μετ' ἀπορίας τοὺς ὤμους καὶ τὸν ἀπέπεμψε μὲ καλὸν τρόπον, τουτέστι μὲ ὑποσχέσεις, ὧν ἡ ἔννοια..... ἐδήλου ἄρνησιν.

Τὰ ρηθέντα χαρακτηρίζουσιν ἐπαρκῶς τὸν Ἰωάννην. Ἤδη ἄρχεται ἡ ἐξιστόρησις τῆς πάλης, ἣν συνεκρότησε πρὸς τὸν πειρασμόν. Ἔναντι τοῦ οἴκου, ἐν τῷ ὑπογείῳ τοῦ ὁποίου διέμενε, κατῴκει ἀνὴρ πλούσιος καὶ οἰκογενειάρχης ἀγαθός, ἔχων ἄμαξαν, ὑπη-

ρέτας, κόρην ὡραίαν καὶ φιλομειδῆ, μὴ ὁμοιάζων δὲ ἄλλους πλουσίους κατὰ τὴν ἀγεροχίαν, ἀφοῦ καὶ τὸν Ἰωάννην ἐχαιρέτα προσηνῶς μόνον διότι τὸν ἔβλεπε συνεχῶς καὶ χωρὶς καμμίαν ἄλλην γνωριμίαν. Καὶ ὁ Ἰωάννης ἀπέδιδεν εὐσεβάστως τὸν χαιρετισμὸν χωρὶς οὐδέποτε, συγκρίνων τὴν κατάστασίν του καὶ μεμψιμοιρῶν, νὰ φθονήσῃ τὸν γείτονα διὰ τοὺς ὑπηρέτας καὶ τὴν ἄμαξαν· τοὐναντίον, ἐμακάριζεν αὐτὸν διὰ τὴν στοργήν, ἧς ἀπελάμβανε παρὰ τῆς θυγατρός, ἧς τὸ μειδίαμα καὶ ὅτε ἔμενε μόνος ἐν τῷ ὑπογείῳ του ἔβλεπεν ὡς γλυκὺ φῶς, ἄγνωστον πόθεν διεισδύον... Εἰς ὄνειρα ὅμως εἶχε παύσῃ ἀπό τινος νὰ ἶνε τολμηρὸς καὶ διὰ τοῦτο ἴσως οὐδὲν τολμηρότερον περὶ τῆς πλουσίας κόρης ὠνειροπόλει ὁ πάμπτωχος νέος·

Ἡμέραν τινά, φίλος του γνωρίζων τὰ θλιβερὰ μυστικά του, τὸν εἶδεν ἀντιχαιρετῶμενον ὑπὸ τοῦ πλουσίου. — Τὸν γνωρίζεις; — Ναί.... σχεδόν. — Καὶ δὲν ἀποτείνεσαι πρὸς αὐτὸν διὰ θέσιν τινά; εἶνε πανίσχυρος· εἰς ὅλας τὰς τραπέζας ἰσχύει ὁ λόγος του! Ἐδίστασεν ἐπὶ μικρὸν ὁ Ἰωάννης ἀλλὰ τὸ φάσμα τῆς ἀνάγκης διέλυσε ταχέως τοὺς δισταγμούς του. Ἔσπευσε πρὸς τὸν πλούσιον καὶ ἐγένετο κάλλιστα δεκτός. Ἔλαβε μάλιστα καὶ ὑπόσχεσιν ταχείας ἀπαντήσεως καὶ προσεκλήθη νὰ ἐπανέλθῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα κατὰ δευτέραν ἐπίσκεψιν ἤκουσε τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ κατὰ τρίτην πάλιν τοὺς αὐτούς. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι μὴ δυνάμενοι νὰ ἀρνηθῶσι καλοὺς λόγους, ἀπρόθυμοι ὅμως εἰς τὴν πραγμάτωσιν αὐτῶν. Ὁ γείτων τοῦ Ἰωάννου ἦτο ἐκ τῶν τοιούτων· ὅτε δὲ εἶδεν, ὅτι ἡ ὑπόσχεσις εἶχε δώσῃ τῷ νέῳ δικαίωμα ἀπαιτήσεως, ὅσον ἀόριστον καὶ ἂν θεωρηθῇ τοῦτο, ἤρχισε νὰ ἀποφεύγῃ τὸ ὑπομνηστικὸν βλέμμα, ὅπερ οὗτος τῷ ἀπέτεινε συχνάκις εὑρισκόμενος εἰς τὸν δρόμον του. Διὸ οὐδὲ τὸν ἐχαιρέτησεν ἀτενῶς δῆθεν παρατηρῶν πρὸς ἄλλην διεύθυνσιν. Ἀλλ' ἦτο θέρος. Ἦτο ἐποχὴ δικαστικῶν διακοπῶν, καθ' ἃς οὐδὲ ἓν ἀντίγραφον ἠδύνατο πλέον νὰ εὕρῃ ὁ πτωχὸς δικηγόρος. Ἡμέραι θέρους μεγάλαι καθ' ἃς πρέπει νὰ φάγῃ τις, ἄπαξ τοὐλάχιστον. Καὶ ἡ συνήθης ὑπερηφάνεια τοῦ νέου ἡττωμένη δὲν διεμαρτύρετο, ὅτε ἐπὶ ὥραν ὁλόκληρον ἵστατο οὗτος πρὸ τῆς θύρας του ἀναμένων τὸν γείτονα, ὅπως ἁπλῶς τὸν χαιρετήσῃ.

Ἤδη ὁ δοὺς τὴν ὑπόσχεσιν καὶ μὴ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ ἀποσύρῃ αὐτὴν δυσανησχέτει· ἐθεώρει φορτικὴν τὴν ἐπίμονον ἐκείνην οἰωνεὶ καταδίωξιν. Ἠρνήθη μάλιστα νὰ δεχθῇ τὸν νέον ἐν τῷ γραφείῳ του, προφασιζόμενος ἐπείγουσαν ἐργασίαν... Τὸ τοιοῦτον δ' ἔπεισε τέλος αὐτόν, ὅτι ματαία πᾶσα ἐλπίς.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀρνήσεως ταύτης ὁ Ἰωάννης ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ· ἀλλ' εἶδεν ἔναντι ἀναμένουσαν τὴν ἄμαξαν καὶ ἐκρύβη ὄπισθεν τῆς θύρας, ἵνα μὴ θεωρηθῇ καὶ πάλιν ὡς ἀδιάκριτος· ὁ γείτων ἐξῆλθε σπεύδων, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἄμαξαν καὶ ἀνεχώρησε. Καίτοι δὲ ἤκουσεν ὀπίσω φωνὴν καλοῦσαν αὐτόν: Κύριε, κύριε! δὲν διέταξεν ἐν τούτοις νὰ σταματήσωσι. Διέκρινε τὴν φωνὴν τοῦ νέου — Ἀλλὰ τί διάβολο! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἐν ἀγανακτήσει. Τοῦ χρεωστῶ;

Ὁ Ἰωάννης ἐξελθὼν μόλις ἐκίνησεν ἡ ἄμαξα, εἶδεν ὀγκώδη φάκελλον ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ πεζοδρομίου, ἐν ᾧ πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἐπάτει ὁ γείτων του. Ἐνόησεν, ὅτι ἰδικός του θὰ ἦτο καὶ ἔκραξεν, ἀλλ' ἡ φωνή του δὲν ἠκούσθη· ἔσπευσε νὰ λάβῃ τὸν φάκελλον καὶ ἐκ τοῦ ἀνοίγματός του εἶδεν, ὅτι περιεῖχε χαρτονομίσματα, ἔξωθεν δὲ ἐν ἐπικεφαλίδι ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ γείτονος. Δὲν ἐφαντάσθη νὰ τὰ κλέψῃ βεβαίως. Μόλις τὰ ἀνήγειρεν ὅμως, ἔστρεψε πέριξ περίτρομα τὰ βλέμματα, ἀλλ' οὐδένα εἶδε παρατηροῦντα αὐτόν. Ἡ περισκόπησις αὕτη ἦτο ἡ πρώτη ὑπαγόρευσις τοῦ πειρασμοῦ· ὁ νέος δὲν ἠννόησε τὴν σημασίαν της καὶ ἐξετέλεσεν αὐτήν· ἡ δευτέρα ὑπαγόρευσις παρουσιάσθη ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ἑξῆς σκέψεως: Οὕτως ἢ ἄλλως τὴν ἄμαξαν δὲν δύνασαι νὰ τὴν φθάσῃς τρέχων. Ἱκανοποίησον τοὐλάχιστον τὴν περιέργειάν σου καὶ ἐξακρίβωσον τὸ ἐμπεριεχόμενον. Ὁ Ἰωάννης ὑφ' οὐδενὸς παρατηρηθείς, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἔκλεισεν ὄπισθέν του τὴν θύραν. Ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς χαμηλῆς καὶ πενιχρᾶς ξυλίνης κλίνης του καὶ ἐκένωσεν ἐπὶ τῆς σινδόνης τὰ χαρτονομίσματα. Ἦσαν πέντε δεσμίδες παχύταται ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων. Ἕκαστον τούτων ἠδύνατο νὰ τὸν θρέψῃ ἐπὶ ἔτος ὁλόκληρον. Πρὶν μετρήσῃ ἔστη ἐπὶ μικρὸν παρατηρῶν ἀτενῶς τὸ ὅλον, τὸν ὄγκον, τὸ χρῶμα, τοὺς ἀριθμούς, ἄγνωστόν τι· ὁ πειρασμὸς τὸν ἐβύθιζεν εἰς ἔκστασιν, ἣν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ. Ἡ καρδία του ἤρχισε νὰ πάλλῃ σφοδρότερον, ἡ ἀναπνοή του νὰ διακόπτηται. Δὲν ἐσκέπτετο, δὲν ὑπελόγιζεν· ἔβλεπε μόνον ἢ μᾶλλον οὐδ' ἔβλεπεν ἴσως, καίτοι οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν ἀτενῶς πρὸς τὰ χαρτονομίσματα προσηλωμένοι. Ἔπειτα ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν ὡσεὶ ἵνα ἀποσείσῃ βαρεῖαν νάρκην· ἠγέρθη, ἐπανεκάθησε καὶ ἤρχισε νὰ ἀριθμῇ ἀφοῦ ἀπέσυρε στενὴν λωρίδα χάρτου, συγκρατοῦσαν τὴν πρώτην δεσμίδα καὶ ἔθετο αὐτὴν μετὰ προσοχῆς κατὰ μέρος. Ἕν, δύο, τρία, δέκα ἕνδεκα, εἴκοσι, τριάκοντα... ὅσον ηὔξανεν ὁ ἀριθμὸς τόσον ἡ φωνή του ἐγίνετο ἀσθενεστέρα. Εἰς τὰ ἑβδομήκοντα ἐνόμιζες, ὅτι ἐλιποθύμει. Τὸ ἑκατὸν δὲν τὸ ἤρθρωσε κἂν. Καὶ εἶνε αὐτὴ ἡ μία μόνον δεσμὶς τῶν πεντακοσιοδράχμων. Μία, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, πέντε. Καὶ εἶνε πέντε δεσμίδες. Πόσον μᾶς κάμνουν; 5 ἐπὶ 5 = 25 εἰκοσιπέντε χιλιάδας... ὄχι ἡ μία εἴπομεν μόνη κάμνει 50 χιλιάδας, αἱ πέντε, αἱ πέντε,.... διακοσίας πενῆντα.... ὅσαι ἀρκοῦσι διὰ νὰ εἶνέ τις ἰσοβίως πλούσιος.

Μὲ τόσον γλυκεῖαν προφορὰν, μὲ τοιούτους μουσικοὺς τόνους ἀντήχησεν εἰς τὰ ὦτα του ἡ τελευταία αὕτη φράσις, ὥστε ὁ Ἰωάννης ἐτινάχθη ὡς νὰ ἠρώτα, τίς ὡμίλησεν. Ἔπειτα ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἠσθάνθη αὐτὸ πυρέσσον. Οὐδεμία ὅμως ἀπὸ πολλῆς ὥρας ἐργασία ἐγίνετο ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Οὐδὲν ἐσκέπτετο· οὐδὲν ἀπολύτως. Ἐκάθητο ἐκεῖ κεχαυνωμένος, ἀδρανής, πάσχων. Ἠσθάνετο βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν καὶ οὐδὲν πλέον· αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις του ἀπήργουν, ἀφοῦ δὲν ἤκουσε τὸν κρότον ἁμάξης, τῆς ἁμάξης τοῦ γείτονος ἐλθούσης ἐν σπουδῇ ἔναντι καὶ παραμεινάσης ἐπὶ μικρόν. Ὅτι ὅμως ἀνεχώρει ἠσθάνθη τὸ κύλισμα τῶν τροχῶν, ὡς ἂν διήρχοντο ἐπὶ τοῦ σώματός του, διότι ἠννόησε τί ἦλθε ζητῶν ὁ γείτων· χωρὶς νὰ ροβηθῇ ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς κλίνης του ἠπλωμένον τὸν θησαυρὸν καὶ ὥρμησε πρὸς τὴν θύραν.

— Κύριε, κύριε, ἔκραξε καὶ πάλιν.

Ἤδη ὁ καλούμενος, κάτωχρος τὴν ὄψιν, ἐστράφη, ἔδειξε πρόσωπον πλῆρες ἀγανακτήσεως καὶ ἐξέφερε κραυγήν, ἣ δὲν ἤκουσε τὰς συλλαβάς, ἀλλ' ἧς ἐμάντευσεν ἐκ τοῦ τόνου τὴν ὑβριστικὴν ἔννοιαν.

— Στὸ Διάβολο...

Ὁ Ἰωάννης ἐγένετο καταπόρφυρος· ὁ δὲ πειρασμὸς ἐνεστάλαζε πλείονα πικρίαν εἰς τὸ αἴσθημα τῆς αἰσχύνης, ἣν ἠσθάνθη ὁ ὑβρισθείς: Σὺ νὰ ζητῇς νὰ τῷ ἀποδώσῃς τὴν περιουσίαν, τὰ ἀγαθά του καὶ αὐτός... Ἐκδικήθητι.

Καὶ πράγματι ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικηθῇ ὁ Ἰωάννης, ἀλλ' ἡ ἐκδίκησις, ἣν ἐφαντάσθη δὲν ἦτο ἐκείνη, ἣν ἐζήτει νὰ τῷ ὑπαγορεύσῃ ὁ πειρασμός. Ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, συνέλεξε καὶ ἐτακτοποίησεν ἐντὸς τοῦ φακέλλου τὰ χαρτονομίσματα καὶ ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ γραφεῖον τοῦ γείτονος ἄγουσαν· θέλω νὰ μὲ ὑβρίσῃ μίαν φορὰν ἀκόμη, ἐσκέπτετο, καὶ δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κατορθώσω τοῦτο, εἰς ἣν κατάστασιν εὑρίσκεται· ἔπειτα δὲ ἂς ζητήσῃ συγγνώμην καὶ διὰ τὰς δύο του προσβολάς.

Ὁ ἀπολέσας τὰ χρήματα ἔτρεχεν ὡς μανιακὸς μὲ τὴν ἄμαξάν του, ἀγνοῶν ποίαν ἀριβῶς διεύθυνσιν νὰ δώσῃ εἰς αὐτήν. Οἱονδήποτε ἔβλεπε, τὸν παρετήρει ἐταστικῶς ὡς νὰ ἐζήτει νὰ μαντεύσῃ μὴ αὐτὸς ἦτο ὁ εὑρών. Πᾶν λευκὸν πράγμα εἰς τὰς χεῖρας τῶν διαβατῶν τῷ ἐφαίνετο ὁ φάκελλός του καὶ διέτασσε νέαν στροφὴν τῆς ἁμάξης πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τὰ ἀριστερά. Οἱονδήποτε ἐξόγκωμα τῶν ἐνδυμάτων τούτου ἢ ἐκείνου τῷ ἐφαίνετο, ὅτι ὑπέκρυπτε τὰς χιλιάδας του καὶ ἔδιδεν εἰς τὴν ὄψιν του ὕψος περίλυπον, ὅπως τοὺς συγκινήσῃ. Εἰς τὴν καμπὴν ὁδοῦ τινος εἶδε τὸν Ἰωάννην. Μόνον αὐτὸς μᾶς ἔλειπε πάλιν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν, ἵνα μὴ εὑρεθῇ εἰς τὴν δυσχερεστάτην τῶν θέσεων, ἐὰν καὶ αὖθις τῷ ἀπετείνετο. Ἤφριζεν ὅμως ἐξ ἀγανακτήσεως, ἐκ λύσσης, καὶ εἶχε δικαιον. Δὲν τὸν ἔφθανε τὸν ἄνθρωπον ἡ συμφορά του...

— Κύριε ....

Ἐστράφη ἄγριος, θηρίον καὶ ἤγειρεν ἀπειλητικῶς τὴν χεῖρα· ὁ Ἰωάννης, ὅστις ἵστατο ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς στροφῆς τῆς ὁδοῦ εἰς ἑνὸς βήματος ἀπόστασιν, ἀπεσύρθη πρὸς τὸν τοῖχον, ἔμεινεν ἄναυδος καὶ ἡ ἄμαξα παρῆλθε ταχέως.

Θὰ ἀρκέσῃ ἤδη κατὰ τῆς ἐσχάτης ὕβρεως πρὸς τὸν ὑπερήφανον νέον ἡ μελετηθεῖσα προηγουμένως ἐκδίκησις; Καὶ ὁ Ἰωάννης ἠγνόει τοῦτο. Ἐσκέφθη νὰ γράψῃ κεραυνοβόλον ἐπιστολήν, ἀλλ' ἐπροτίμησε νὰ σκεφθῇ ἀκόμη· Πρὸς τί βιάζεσαι, τῷ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς ὁ κακὸς δαίμων. Μὴ τύχῃ

καὶ παραταθῇ ἐπὶ μικρὸν ἡ ἀγωνία τοῦ ὑβριστοῦ σου; ..... Παιδία τινὰ διερχόμενα ἐγέλων. Ὁ γέλως των τῷ ἐφάνη σατανικὸς καγχασμὸς συνοδεύων τὴν ἀπειλὴν τοῦ γείτονος, οὗτινος ἔβλεπεν ἀκόμη ἄνωθεν ὑψωμένην, ἀπειλητικὴν τὴν αὐθάδη χεῖρα...

Ἀγωνιῶν ἐπανῆλθεν οἴκαδε, ἔρριψεν ἀμελῶς τὸν φάκελλον ἐπὶ τῆς τραπέζης του καὶ ἐσκέπτετο. Πᾶν ἀφορῶν τὸν γείτονα, ὃν ἐμίσει ἤδη ὡς ἐχθρὸν θανάσιμον, ἐπαρουσιάζετο ἤδη πρὸ αὐτοῦ. Ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νὰ μὴ παρουσιασθῇ καὶ τὸ γλυκὺ μειδίαμα τῆς ὡραίας θυγατρός του; Παράδοξος δύναμις· ἤρκεσε τοῦτο νὰ καταπραΰνῃ αὐτόν. Ἔρριψε τότε τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅπως ἐπανίδῃ τὸν φάκελλον, ἐξ οὗ ἐκρέματο ἡ εὐτυχία της, ὅστις περιεῖχεν ἴσως τὴν προῖκά της καὶ εἶδε παρ' αὐτὸν ἐπιστολήν· τὴν ἀνεγνώρισεν ἀμέσως· ἦτο ἐπιστολὴ τῆς ἀδελφῆς του. Ἡ πρὸς αὐτὴν στοργή του, ἥτις πάντοτε ἐπλημμύρει τὴν καρδίαν του ἀπεδίωξε πᾶσαν ἄλλην σκέψιν, κατεσίγασε τὴν νευρικήν του ταραχήν. Ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀνέγνω αὐτὴν μετὰ συγκινήσεως. Ἡ ἀδελφή του ἦτο ἡ μόνη του παρηγορία, ἡ μόνη του ἀγάπη. Καίτοι οὐδὲν περιεῖχε τὸ ἔκτακτον ἡ ἐπιστολή της, τοιαύτη ἦτο ἡ ψυχολογική του κατάστασις, ὥστε ἐδάκρυσεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς. Ἔκλαυσε διότι εἶχεν ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ. Διὰ τῶν δακρύων του ὅμως, ὡς ἂν ἦσαν ταῦτα φακός, διέκρινε πολλὴν ἐν τοῖς λόγοις της μελαγχολίαν· ἐξέλαβεν ὡς ἰδικάς της, ἀτομικὰς τὰς θλίψεις, ὅσας ἐκείνη εἶχε, διότι ἔμαθε τὰ τῆς ἐνδείας του καὶ τὰ ἄνευ λόγου δάκρυά του ἐπεκάλυψαν ἄλλα διὰ τὴν ἐν τῇ ξενιτείᾳ ἀδελφήν: Πάσχει καὶ ἐκείνη, ἐγὼ δὲ ὁ μόνος προστάτης της, τὸ μόνον της στήριγμα....

Τὸ βλέμμα του ἐστράφη πρὸς τὸν φάκελλον. Ἂν.... ἠδύνατο νὰ ἐγκλείῃ καὶ ἐκείνης τὴν τύχην. Ἀλλ' ἐνέκλειε τὴν τύχην ἄλλης, τῆς φιλομειδοῦς γείτονος. Καὶ ἰδοὺ ἀπὸ ὀνειροπολήσεως εἰς ὀνειροπόλησιν, παρουσιάζονται κρατούμεναι ἀπὸ τῆς χειρός ὡς ἀδελφαὶ ἀμφότεραι, εὐτυχεῖς, πλήρεις χαρᾶς καὶ ἀγάπης. Ἡ ὀπτασία ἦτο βεβαίως τέχνασμα τοῦ πειρασμοῦ μετὰ θαυμασίων θεαματικῶν εἰκόνων. Πτωχὲ δικηγόρε, ἄνευ δικῶν, πτωχὴ οἰκοδιδάσκαλος, πόσον περίβλεπτοι θὰ ἦσθε ἄν..... Καὶ σὺ πτωχὴ ἀντικρυνή, ἧς ὁ πατὴρ εἶνε βεβαίως κατεστραμμένος ἄν.... μετὰ πόσης χαρᾶς θὰ ἐδέχεσο ὡς σύζυγον τὸν οὐδενὸς ἄλλου στερούμενον ἢ... τοῦ περιεχομένου τοῦ φακέλλου. Ἐτόλμησε τέλος νὰ ἐκφέρῃ ἐν ταῖς σκέψεσί του τὸν λόγον τὸν τρομερόν. Τόσα ἄν... ἔπρεπε νὰ ἔχωσι τέλος μίαν ἀπόδοσιν καὶ ὁ πειρασμὸς εὗρε τὴν καλλιτέραν! Καὶ δίκας ἀμέσως καὶ πελατείαν καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἀδελφῆς καὶ τῆς γείτονος τὴν χεῖρα καὶ τὴν εὐτυχίαν! Τὰ πάντα περιεκλείοντο ἐκεῖ. Καὶ μὴ θὰ ἦτο ἔγκλημα; Μὴ δὲν τὸν ἐκάλεσε τρὶς νὰ παραλάβῃ τὸν θησαυρόν του, καὶ τρὶς ἠρνήθη ν' ἀκούσῃ; Μὴ δὲν ἀντέταξεν ἀγανάκτησιν καὶ ὕβριν καὶ ἀπειλήν; Ἔπειτα δὲν θὰ τὰ ἐπέστρεφε δι' ἄλλου μέσου νυμφευόμενος τὴν κόρην του;

Οἱ μήνιγγες του ἤρξαντο νὰ θορυβῶσι παλλόμενοι· ἐξήγαγε τὸν πίλον, ὃν ἔφερεν ἔτι, ἵνα δροσισθῇ ἡ κεφαλή του, καὶ τὸ περίλυπον βλέμμα, ὅπερ ἀπὸ ἡμερῶν προσηλοῦτο ἐπὶ τῆς κακῆς του καταστάσεως καὶ τῶν ἐκ τῆς χρήσεως διαρραγεισῶν παρυφῶν, ἃς καθίστα ἀμαυροτέρας ἡ χρῆσις τῆς μελάνης — τὸ περίλυπον βλέμμα του ἀπὸ τοῦ πίλου μετεπήδησεν εἰς τὸν φάκελλον, ὅστις χαίνων ἐπεδείκνυε τὸ πολύτιμον περιεχόμενόν του. Ἠγέρθη καὶ ἔφερε τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκιά του, ὅπως ἐσυνείθιζεν ὅταν ἐβηματίζεν ἐντὸς τοῦ θαλάμου του. Καὶ οἱ δάκτυλοί του προσέκοψαν ἐπὶ χαλκίνων τινῶν κερματίων, τῶν τελευταίων, ἅτινα εἶχε ... Μόλις θὰ ἤρκουν ταῦτα, ἵνα τὸν θρέψωσι δύο ἡμέρας ἀκόμη... ἀλλὰ νὰ τὸν θρέψωσι δι' ἄρτου ξηροῦ, ἐνῷ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς τραπέζης...

Μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ πάλη. Μέγας ὁ πειρασμός. Ἐν τῇ νίκῃ αὐτοῦ εἶδε τὴν εὐτυχίαν τόσων, οὐδενὸς δὲ τὴν δυστυχίαν. Μὴ δὲν θὰ ἐπηνώρθου τὸ κακόν; Ἐν τῇ νίκῃ τοῦ πειρασμοῦ εἶδεν εὐγενῆ ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ ἀπεχθοῦς ἐκείνου γείτονος τοῦ τόσον ὑποχρεωτικοῦ εἰς λόγους, τόσον δὲ ἀπροθύμου εἰς ἔργα, ἐκτὸς ἂν ταῦτα ἦσαν ἀπειλαί. Εἶδε τὴν ἀποκαθήλωσιν τοῦ μειδιῶντος ἐκείνου προσωπείου ἐκ τῆς κεραλῆς τοῦ πλουσίου. Εἶδε τὴν λήθην τοῦ θλιβεροῦ του παρελθόντος, τὴν ἀνατολὴν εὐέλπιδος μέλλοντος. Εἶδε τὴν τύχην του τέλος! Καὶ ἀφοῦ ἐκράτησεν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, ἀφοῦ ἀνεπόλησε τὸ πικρὸν παρελθόν του καὶ διὰ τῆς ἀναμνήσεως ἐδοκίμασε καὶ πάλιν ὅλην αὐτοῦ τὴν πικρίαν, ἀφοῦ ἔρριψεν ἐν βλέμμα παρατεταμένον ἐπὶ τοῦ σκοτεινοῦ μέλλοντος, ἵνα ζητήσῃ μίαν κἂν ἀκτίνα ἐλπίδος καὶ δὲν τὴν εὗρε, τοῦτο δὲ μόνον συνήγαγεν, ὅτι θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ δι' ἀμφοτέρους, διότι πάντοτε συμπεριελάμβανεν ἐν ταῖς σκέψεσί του τὴν ποθητὴν ξενιτευμένην, ἀφοῦ εἶδε πάντα ταῦτα καὶ τὰ παρέβαλε πρὸς ὅσα ἐπεθύμησεν ἐν τῇ ζωῇ, κατέληξεν...

Ποῦ ἀλλοῦ ἠδύνατο νὰ καταλήξῃ; Εἶνε πολλαὶ αἱ εὐθεῖαι ὁδοί ἢ μία μόνη; Μεθ' ὅλην τὴν περιπλοκὴν τῶν περιστάσεων καὶ τῶν σκέψεων, μεθ' ὅλην τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἀνάμιξιν κατέληξεν εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν, ἣν εἶχε λάβῃ πρό τινων ὡρῶν. Ἥρπασε τὸν φάκελλον, ἐφόρεσε τὸν τετριμμένον πίλον του καὶ ἐξῆλθεν ὑπερήφανος ὡς πολεμιστὴς κατακτήσας βασίλειον ὁλόκληρον. Ἔχει ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν καὶ ἂν ἀγνοοῦσιν οἱ διαβάται, γνωρίζει αὐτὸς ὁποία τιμὴ τῷ ἀνήκει.

Ἔσχεν ἀληθῶς τὴν ἀδυναμίαν ὁ μεγαλόφρων πτωχὸς νὰ ἴδῃ τὸν ἐχθρόν του ταπεινούμενον καὶ ζητοῦντα οὐχὶ συγγνώμην μόνον ἀλλὰ ἐπιείκειαν. Ὑπέστη μίαν ἔτι προσβολὴν πρὶν ἢ τῷ ἀποδώσῃ τὸν χρηματοφόρον φάκελλον καὶ ἠσθάνθη τὴν ἀγρίαν εὐφροσύνην νικητοῦ θέτοντος τὸ γόνυ ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀντιπάλου,

Ἀλλὰ τοῦτο μόνον. Τὴν ἐπαύριον πρὶν ἢ ἔτι λήξῃ τὸ ἐνοίκιόν του μετώκησε. Δὲν ἤθελε νὰ ἀναμιμνήσκῃ διὰ τῶν συναντήσεών του τὴν εὐεργεσίαν πρὸς τὸν πατέρα οὐδὲ τὴν γενναιοφροσύνην του πρὸς τὴν κόρην.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

Ο ΤΡΙΠΛΟΥΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΙΩΓΜΟΣ

Δὲν ὑπάρχει κατὰ τῆς ἑλληνικῆς μόνον Ἐκκλησίας διωγμός. Ἡ Ἐκκλησία τυγχάνει στρατευομένη οὐ μόνον ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς ἀποφράδος τῆς 29 Μαΐου τοῦ 1453 ἡμέρας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς· ἐνῷ δὲ ἀφ' οὗτω μακραίωνος χρόνου πάντοθεν καταπολεμεῖται, δὲν κατίσχυσαν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα κατ' αὐτῆς πυρφόρα βληθέντα βέλη, διότι πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς, διότι ἑδράζεται καὶ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας ἐν τῷ κόσμῳ ἠθικῆς, καθαγιασθεῖσα καὶ ἐπισφραγισθεῖσα διὰ τῆς ὑπερυψήλου ἐπὶ Γολγοθᾶ θυσίας.

Ἐπεβάλλετο λοιπὸν ἐπιτακτικῶς εἰς τοὺς ὁσημέραι προφαινομένους μεθοδικωτέρους καὶ συστηματικωτέρους αὐτῆς διώκτας ἡ τῶν ὅπλων ἀλλαγή· τοιοῦτο δὲ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπίκαιρον καὶ πρόσφορον ἐκρίθη ὁ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διωγμός, ἡ ἐξάλειψις αὐτῆς ὡς νεκρᾶς δῆθεν καὶ ἐξαφάνισις, ἵνα κατ' ἀκολουθίαν νεκρωθῇ καὶ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ τὸ ἑλληνικὸν γένος. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀναλογισθῇ τις ποῦ πρῶτον καὶ ἐπισήμως καὶ ἐν νομοθετικῇ σπουδαιότητι ἐτελέσθη τὸ κατὰ τοῦ ὑψηλοτέρου ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ πραξικόπημα.

Ἐν τῇ πάλαι Παννονίᾳ καὶ τῷ Νωρικῷ κατεστάθη περὶ τὰ τέλη τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος φυλὴ ταρταρικὴ ἢ τουρανική, ὁρμωμένη ἐκ τῶν στεππῶν τῆς Ταρταρίας ἢ Τουρκεστάνης, ἐξ ἧς πρότερον καὶ οἱ Βούλγαροι καὶ τὰ διάφορα βραδύτερον τῶν Τούρκων φῦλα (Σελδσοῦκοι, Χοβεράσμιοι, Ὀσμανίδαι). Αὕτη ἐξελαθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης αὐτῆς κοιτίδος ὑπ' ἄλλων ταρταρικῶν φυλῶν, εἰσήλασεν εἰς Εὐρώπην ἔφιππος ὑπὸ τὸν ἀρχηγέτην Ἄρπαδον τὸν υἱὸν τοῦ Ἄλμου διὰ Ρωσσίας, ἐνῷ μόλις αὕτη συνετάσσετο εἰς κράτος ὑπὸ τοὺς Νορμανδοὺς Βαράγγους καὶ τὸν Ῥούριχον, κατῴκησε δὲ μεταξὺ τῶν προηγηθέντων αὐτῆς ἄλλων ταρταρικῶν γενῶν, τῶν Ἀβάρων, ὑφ' ὧν καθὰ λέγεται μετωνομάσθησαν Οὐγγροι, τουτέστι ξένοι, ὡς ποτε οἱ Ἰσραηλῖται ὑπὸ τῶν Χαναναίων Ἑβραῖοι. Οἱ ἐξ Ἀσίας ἐπελθόντες ἐπήλυδες οὗτοι, διετέλουν ἐν τοιαύτῃ ἀγριότητι καὶ βαρβαρότητι, ὥστε πάντες γυμνοὶ καὶ ἔφιπποι, ἱστοροῦνται ὅτι ἐτρέφοντο διὰ κρέατος, τὸ ὁποῖον ἐθέρμαινον μόνον ἐπὶ τοῦ ἵππου ὑπὸ τὰ σκέλη καὶ τοὺς γλουτοὺς αὐτῶν. Ἡ μετὰ τοὺς Οὔνους καὶ τὸν Ἀττίλαν ἄλλη αὕτη τοῦ Θεοῦ μάστιξ ἐπέτρεχε, συνετάραττε καὶ κατηρήμου ἀκτινηδὸν ἐπὶ τοσοῦτον τὰς περὶζ χώρας καὶ μάλιστα τὴν ἐν τῷ τότε γερμανικῇ αὐτοκρατορίαν, ὥστε κατέστησεν αὐτὴν ὑπόφορον, ἥτις συνελθοῦσα τέλος μετὰ πάροδον χρόνου ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, περιέστειλε τὴν φρυαττομένην καὶ μαινομένην φυλὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν τῷ πάλαι Νωρικῷ καὶ τῇ Παννονίᾳ. Οὕτω περισταλεῖσα αὕτη καὶ ἐνσφηνωθεῖσα ὑπὸ τῆς ὁσημέραι τὸ κράτος ἀναλαμβανούσης αὐτοκρατορίας, ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὸν χριστιανισμὸν καὶ νὰ ἑδραιωθῇ ἐν

Εὐρώπῃ μονίμως. Οὐδὲν ἧττον ὁ πρῶτος ἀναγορευθεὶς ἐν αὐτοῖς βασιλεὺς Εὐστάθιος, ἠναγκάσθη νὰ προσενεχθῇ λίαν αὐστηρῶς, ὅπως ὑποτάξῃ τὴν σκληροτράχηλον φυλὴν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Μετ' αὐτὸν ὅμως ἐπεκράτησε τοσαύτη ἀναρχία καὶ καταπίεσις τῶν ἐν τῇ χώρᾳ πρὸ πάντων ἀρχαίων ἐνοίκων ὑπὸ τῶν Οὐγγρων μεγεστάνων καὶ μεγάλων γεωκτημόνων, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐπεμβῇ ἡ γερμανικὴ αὐτοκρατορία προς πρόληψιν δυσαρέστων συνεπειῶν καὶ νέων ὡς πρότερον ἐπιδρομῶν κατὰ τῶν περικειμένων χωρῶν.

Οὕτω περιορισθέντες οἱ Οὐγγροι, ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ ἑξῆς, διῆγον ὑπὸ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὰς ἐξ ἀρχιερέων, μεγιστάνων καὶ μεγάλων γεωκτημόνων διαίτας αὐτῶν, μέχρις οὗ τὸ πρῶτον συνηντήθησαν ὑπὸ τὸν Σιγισμόνδον μετὰ τῶν Ὀσμανιδῶν Τούρκων, ἐπὶ σουλτὰν Βαγιαζὶτ Α', περὶ τὴν Νικόπολιν. Ἔκτοτε οὐδέποτε σχεδὸν διέλειπον οἱ μεταξὺ τῶν δύο ἀσιατογενῶν τούτων λαῶν, Οὐγγρων καὶ Τούρκων, πόλεμοι, ἐπὶ δὲ Μουράτου Β', καὶ μάλιστα Σολιμάνου Β', τοσαῦτα κακὰ καὶ ἀπανθρωπίας ὑπέστησαν οἱ Οὐγγροι κατὰ τὰς εἰσβολὰς καὶ ἐκπολιορκήσεις τῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Τούρκων, ὁποῖα εἰς οὐδένα ἄλλον ἀνατολικὸν λαὸν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν τούτων ἐπηνέγθησαν. Μόνον ἐπὶ σουλτὰν Μωάμεθ τοῦ Δ', ὅτε ὁ βεζύρης αὐτοῦ Καρὰ Μουσταφᾶς ἐπολιόρκησεν ἐν ἔτει 1683 τὴν Βιέννην, ἐδυνήθησαν νὰ ἀπαλλαγῶσι καὶ οἱ Οὐγγροι, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἥρωος κυρίως τῆς Πολωνίας Ἰωάννου Σοβιέσκη αἰφνιδίαν κατὰ τῶν Τούρκων ἐπίπτωσιν, τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας καὶ τὴν καταδίωξιν καὶ πανωλεθρίαν αὐτῶν, οὐ μόνον δὲ νὰ λάβωσιν ἐκ τῶν ἐπὶ αἰῶνας κακώσεων ἄνεσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπιθετικοὶ τοῦ λοιποῦ νὰ γείνωσιν ἐκ πασχόντων καὶ ἀμυνομένων.

Ἐν τούτοις πάντων τούτων οἱ Οὐγγροι ἐπιλαθύμενοι, ἀνεμνήσθησαν μόνον, ὅτι ἔλκουσι τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχικῆς κοιτίδος, τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ταρταρίας, μετὰ τῶν Τούρκων καὶ Βουλγάρων. Ἀρ' οὗ χρόνου μάλιστα τὸ κράτος τῶν Ἀψβούργων ἔλαβε χροιὰν οὐγγρικὴν μᾶλλον ἢ γερμανικήν, δὲν ἔγειναν ἄλλοι πιστότεροι φίλοι τῶν Τούρκων καὶ ἀμειλικτότεροι ἐχθροὶ καὶ διῶκται τῶν ὑπ' αὐτοὺς Χριστιανῶν καὶ δὴ τῶν Ἑλλήνων ἢ οἱ Οὐγγροι. Ἵνα παραλειφθῶσι τοσαῦται ἐνδείξεις φιλίας καὶ ἀγάπης τῆς αὐστροουγγρικῆς πρὸς τοὺς Τούρκους πολιτικῆς ἐπὶ Ῥήγα Φεραίου καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετ' αὐτὴν ἄχρι ταύτης τῆς στιγμῆς, ἀναμνησθῶμεν ἐν τοῖς ἄλλοις μόνον, ὁποίαν ἐξαλλον χαρὰν ἐπεδείξατο αὐτὴ ἡ οὐγγρομαγυαρικὴ νεολαία κατὰ τὸν προηγηθέντα τοῦ τελευταίου Ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου ἀγῶνα τῶν πτωχῶν Σέρβων, ὅτε καὶ τιμητικὴν βαρύτιμον σπάθην ἔπεμψεν αὕτη μετὰ τιμητικῆς πρεσβείας πρὸς τὸν ὀθωμανικὸν στρατάρχην Ἀπτοὺλ Κερὶμ Πασσᾶν! Ἐν γένει δὲ τοὺς Σέρβους τούτους καὶ τοὺς ὁμαίμονας αὐτῶν, καθὸ Σλάβους γνησίους, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναντι νὰ ἀνεχθῶσι, συνεννοοῦνται δὲ κάλλιστα πρός τε τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Βουλγάρους, καθὸ πάντες Τουρανιοι τυγχάνοντες τὴν καταγωγήν.

Οὕτως ἀπὸ χρόνου τινὸς ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἀσιατογενῶν τούτων γενῶν ἀπότερός τις καὶ στενότερος σύνδεσμος λαμβάνων ὁσημέραι μεθοδικώτερον καταχθονίως χαρακτῆρα πρὸς καταγώνισμὸν πάσης ἄλλης κατὰ τὴν νοτιανατολικὴν Εὐρώπην φυλῆς. Πολλάκις ἡ Οὐγγρομαγυαρικὴ φυλὴ διετράνωσε τάσεις πρὸς τοῦτο ἀντευρωπαϊκὰς καὶ ἀντιπολιτιστικάς. Ἐνσφηνωθεῖσα μεταξὺ Σλάβων καὶ Γερμανῶν, ἐξηναγκάσθη νὰ δεχθῇ τὸν χριστιανισμὸν καὶ νὰ μυηθῇ εἰς τὰς τῆς Εὐρώπης ἐπιστήμας καὶ τέχνας· ἀλλ' ἡ μετὰ περιφρονήσεως πρὸς τοὺς ἄλλους μαγυαρικὴ ἐκείνη τραχύτης τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἄλμου καὶ τοῦ Ἀρπάδου, λείψανον ἀνεξάλειπτον οὖσα γνησίας τουρκεστανικότητος, δὲν ὑποχωρεῖ κατ' ἐλάχιστον πρὸ τῆς ἀγριότητος καὶ θηριωδίας τῶν τέκνων τοῦ Κρούμου καὶ τοῦ Λαχανᾶ, τοῦ Ἐρτογροὺλ καὶ τοῦ Ὀθμάν. Ἵνα ἐπικρατήσῃ ἡ ἀσιατικὴ αὕτη τριὰς ἐν Ἀνατολῇ, ἐβουλεύθη ἐν ἄλλοις τε πολλοῖς νὰ καταργήσῃ καὶ ἐξαλείψῃ καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν ἑλληνικήν, καθὸ ὄργανον ἐπίφοβον, καὶ δὴ τοιοῦτον, οἷα ἡ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν θεῶν γλῶσσα.

Τὸ ἐπίσημον πρὸς τοῦτο σύνθημα ἔδωκε πρῶτον τὸ ἐν Βουδαπέστῃ οὐγγρομαγυαρικὸν κωνοβούλιον. Τόσοι καὶ τόσοι περὶξ εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ δὲν ἐτόλμησαν τοιοῦτον κατὰ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρωπισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ πραξικόπημα· οἱ μεγιστᾶνες πρῶτοι καὶ ἄρχοντες τῆς Οὐγγαρίας, οἱ θέλοντες νὰ παριστῶσιν ἐν Εὐρώπῃ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τοῦ ἱπποτισμοῦ, δὲν ἀνεῦρον πλέον ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Χρυσοστόμου τὸ ὄργανον, δι' οὗ ἐξεφράσθησαν καὶ ἐκφράζονται ἀνεξαντλήτως αἱ παγκόσμιοι καὶ ὑψηλότεραι καὶ ἠθικώτεραι τῶν ἰδεῶν. Οὐχί, δὲν ἀπέβλεψαν εἰς τὴν δυσκολίαν ἢ εἰς τὴν νεκρότητα τῆς γλώσσης, τῆς νεκρᾶς καὶ ἀναπήρους ἀπὸ καταβολῆς κοινωνιῶν ἀναστησάσης καὶ ἀνιστώσης· ἀπεῖδον εἰς τὸ θεῖον αὐτῆς κράτος καὶ εἰς τὴν προστασίαν, ἣν παρέχει καὶ θέλει κατὰ πᾶσαν πιθανότητα παρέχει εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν δημιουργησάντων αὐτήν. Ὁ μέγας πολιτευτὴς τῆς Ἀλβιῶνος, ὁ ἐνδοξότερος τῶν τοῦ κόσμου γερόντων, ὁ μοναδικὸς Γλάδστων, δὲν παύεται ἀνευρίσκων ἐν τῷ Ὁμήρῳ θησαυροὺς ἀκενώτους, ἀτέρμονα σπουδῆς ἀνθρωπίνης ὅρια, παρασκευαζόμενος νὰ ἐκπλήξῃ καὶ πάλιν τοὺς σπουδαίους τοῦ πολιτισμοῦ νόας διὰ τῆς «Περὶ τῶν ὁρίων τῆς Ὁμηρικῆς σπουδῆς» συγγραφῆς του, ἐνισχυομένης καὶ κουρουμένης διὰ τῶν ἐν Ἀσσυρίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ νεωτέρων ἀνακαλύψεων· οἱ δὲ ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις τῆς Ἑσπερίας κέντροις φιλολογικοὶ σύλλογοι, ὡς ὁ τοῦ Ἀμστελοδάμου, τῶν Παρισίων καὶ ἄλλοι, καὶ τοσοῦτοι ἐπιφανεῖς γλωσσολόγοι, φιλόλογοι καὶ φιλόσοφοι, ἐνῷ δὲν παύονται ἀνελίσσοντες τὰς τῶν ἡμετέρων προγόνων παγκοσμίους ἰδέας καὶ γνώσεις, σκέπτονται σπουδαίως ἐν ταύτῳ νὰ νομοθετήσωσι καὶ παραδεχθῶσιν ὡς μόνην πρόσφορον διεθνῆ γλῶσσαν τὴν καθ' ἡμᾶς ὁσημέραι καθαιρομένην καὶ πρὸς τὸ μελίρρυτον τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Χρυσοστόμου ὕφος τείνουσαν, οἱ ἱπποτικοὶ ἐν τούτοις Μαγυάροι ἐξοβελίζουσιν αὐτὴν ὡς νεκρὰν καὶ οὐχὶ ἐξόχως πλαστικὴν καὶ μορφωτικὴν καὶ δαψιλῶς πάροχον ὑπερυψήλου ἀνθρωπισμοῦ!

Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἀγνοοῦσι. γινώσκουσι κάλλιστα, ὅτι δὲν κατέστη, δὲν εἶνε νεκρὰ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλὰ φθέγγονται καὶ σπουδάζουσι καὶ διανοοῦνται δι' αὐτῆς, πλὴν τῶν ἀλλογενῶν, ἑκατομμύρια Ἑλλήνων, θεῖον δὲ κατασκεύασμα, ἡ γεραρὰ Ἐκκλησία εὐοδούμενον ὑπὸ τῶν ἀθανάτων πνοῶν τῶν Εὐαγγελιστῶν καὶ μεγάλων ἁγίων Πατέρων, οἷοι οἱ Ἀθανάσιοι καὶ Κύριλλοι καὶ Βασίλειοι καὶ Γρηγόριοι καὶ Χρυσόστομοι, περιέπει καὶ περισώζει αὐτὴν ὡς ἐν θείᾳ καὶ οὐρανίᾳ κιβωτῷ, ἐν ᾗ ἐναπετέθησαν αἱ κοσμοπολιτικαὶ καὶ αἰωνόβιοι πλάκες τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ ἄλλου ἀπειραρίθμου ἐκείνου θείου τῶν διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐνέτειναν οἱ ἐναντίοι τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἔθηκαν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τὴν δαιμονῶσαν αὐτῶν πολιτικήν. Ἀπὸ χρόνου ἤδη διαμείβονται σκέψεις καὶ γνῶμαι περὶ ἐξοβελισμοῦ καὶ ἐξαφανίσεως κατὰ τὴν νοτιανατολικὴν τοὐλάχιστον Εὐρώπην τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μεταξὺ τοῦ κονακίου τοῦ Γιλδίζ, συνοργιαζόντων καὶ τῶν ὁμαιμόνων αὐτοῖς Βουλγάρων καὶ τῆς οὐγγρομαγυαρικῆς Βουδαπέστης. Τίμιοι πρὸς τοῦτο μεσῖται προσηνέχθησαν οἱ περὶ τὸν ἀσιανολόγον λεγόμενον Οὐγγρον Βαμπερύ, ὁ ὁποῖος προσποιούμενος, ὅτι διὰ τῶν ἀσιανολογικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν ἀσχολεῖται ἐπὶ ἐπιστημονικοῦ ἐθνολογίας ἐδάφους, διατελεῖ ἐν ἀδιαπαύστῳ κινήσει μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως, Σόφιας καὶ Βουδαπέστης. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ περὶ τὸν ἐπιφανῆ Οὐγγρον φιλόλογον καὶ δεινὸν ἑλληνιστὴν Τέλφυν σχολὴ ἀντέταξε σθεναρὰν ἀντίστασιν κατὰ τῶν νομοθετικῶς ἐν Οὐγγαρίᾳ τεκταινομένων κατὰ τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐργασίας, τῆς ὁποίας βάσις καὶ κρηπὶς τυγχάνει ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ οἱ ἀκένωτοι αὐτῆς θησαυροί, ἡ δὲ οὐγγρικὴ νεολαία φιλοτιμουμένη πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ Εὐρώπῃ ὁμήλικα στρατευομένην ἐν ἐπιστήμῃ τάξιν, διεμαρτυρήθη πρὸς τὴν θρασεῖαν καινοτομίαν, ἀλλ' ἔνθεν μὲν μία χελιδών, ὅσῳ καλλικέλαδος καὶ ἂν ἦνε, δυστυχῶς ἔαρ οὐ ποιεῖ, ἑτέρωθεν δὲ οἱ πατέρες τοῦ Οὐγγρομαγυαρικοῦ ἔθνους, τῆς πράξεως μᾶλλον ἢ τῆς θεωρίας ὁπαδοὶ ὄντες, τῆς πολιτικῆς τουτέστι τῆς ἀγούσης εὐθὺ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, ἐπέβαλον διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποφάσεως σιγὴν εἰς τὰς ἀνοήτους καὶ ἀπείρους ἐπιταγὰς τῆς καρδίας καὶ τῆς ἠθικῆς τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἐπείγονται οὗτοι καὶ σπουδάζουσι νὰ συστήσωσιν ὁμοσπονδίαν ἀσιανοτουρανικὴν κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν Εὐρώπην μετὰ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι εἶνε ὡσαύτως Τάρταροι, καὶ τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι ἀρχικῶς δὲν εἶνε Σλάβοι, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ Τάρταροι, ἐκ ποδῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ ποιούμενοι τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Ἕλληνας.

(Ἕπεται συνέχεια) Β. Ψιλακης

ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Δ. ΖΑΜΦΙΡΕΣΚΟΣ

[Ὁ Δουΐλιος Ζαμφιρέσκος ἐδημοσίευσε πρὸ ἑνδεκαετίας καὶ εἰς ἡλικίαν δεκαοκτὼ μόλις ἐτῶν τὸ πρῶτον καὶ ἄριστον αὐτοῦ φιλολογικὸν ἔργον: Levante si Calavrytia, *ποίημα ἑλληνικῆς ὑποθέσεως.*, ἐμπνευσθέν, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ τοῦ Ρηγκαβῆ. Θερμῶς συστηθεὶς εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Μακεδόνσκη, κατέλαβεν ἐν μικρῷ χρονικῷ διαστήματι διακεκριμένην θέσιν, ἐξ ἧς ἔγνω κατόπιν νὰ ὠφεληθῇ, διορισθεὶς γραμματεὺς τῆς ἐν Ρώμῃ πρεσβείας. Τρία ἐκ τῶν ποιημάτων του εἶνε ὑπὸ τεχνικὴν καὶ αἰσθηματικὴν ἔποψιν ἀληθῆ ἀριστουργήματα, φαίνεται ὅμως, ὅτι ἐξηντλήθη παχέως τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον, διότι τὰ κατόπιν δημοσιευθέντα θεωροῦνται ὡς ἀνάξια λόγου. Ἔγραψε καὶ διηγήματα, τὰ ὁποῖα ἔτυχον καλῆς παρὰ τῷ κοινῷ ὑποδοχῆς καὶ ἀνεγνώσθησαν ἀπλήστως.

Ὁ Δ. Ζαμφιρέσκος ἐχρημάτισε καὶ ἐφημεριδογράφος, συνεργασθεὶς εἰς διάφορα τῆς Ρωμουνικῆς πρωτευούσης φύλλα].

Η ΤΥΦΛΟΜΥΙΑ

(Διήγημα)

Ἡ *τυφλομυία* εἶνε, ἀναμφιβόλως, παιδιὰ τὴν ὁποίαν ὀλιγώτερον συνειθίζουσι σήμερον τὰ παιδία.

Τὰ παιδία ἐνησχολοῦντο ἄλλοτε εἰς πολλὰ ἀντικειμένα, περὶ τὰ ὁποῖα σήμερον δὲν καταγινονται.

Αἱ προμήτορες ἡμῶν ὡς καὶ αἱ μητέρες καὶ αἱ πρόγονοί των ἐπεδίδοντο ἐν τούτοις μετὰ πολλῆς τῆς πομπῆς εἰς τὴν ἀθῶαν ταύτην τῆς παιδικῆς ἡλικίας διασκέδασιν. Καί τοι ἐνησχολοῦντο εἰς τὰ τοιαῦτα, δὲν ἦσαν ὅμως δυστυχέστεροι ἢ ἡμεῖς σήμερον.

Μὴ νομίσῃ ὅμως τις, ὅτι ἔχω σκοπὸν νὰ προβῶ εἰς τὴν ἀπολογίαν τῆς *τυφλομυίας*, εἰς τὴν ἀπόλυτον αὐτῆς ἀπολογίαν. Εἶμαι *ὑπὲρ* τῆς τυφλομυίας καὶ *κατὰ* τῆς *τυφλομυίας*. Εἶμαι *ὑπέρ*, ὅταν ἡ ἀθῶα αὕτη παιδιὰ γίνεται ὑπὸ ἀθώων, κηρύσσομαι δὲ *κατά*, ὁσάκις μετέχουσιν αὐτῆς ἔνοχοι... Ποῖοι δὲ εἶνε οἱ ἔνοχοι; Ἐκ τῶν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὔας, ἰδίως τῆς Εὔας καταγομένων, ὅσοι ὑπερέβησαν τὸ 15 τῆς ἡλικίας των ἔτος.

Θὰ μοὶ παρατηρήσητε, βεβαίως, ὅτι δεικνύομαι πολὺ ὀλίγον ἐπιεικὴς πρὸς τὴν δυστυχῆ ἡμῶν φύσιν, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ ταλαίπωρον γυναικεῖον φύλον. Εἶνε ἀληθές. Ἔχω τὸ κακὸν ἰδίωμα νὰ ἐξηγῶ τὰ πράγματα πάντοτε πολὺ κυριολεκτικῶς, διὰ τοῦτο, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν φίλων τοῦ καλοῦ ὕφους, θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ ἡ παρατήρησις αὕτη.

Μοὶ φαίνεται, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπῆρξε πολὺ ἀδέξιος ἀρχιτέκτων, ἀποφασίσας νὰ πλάσῃ τὴν γυναῖκα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ ἀνδρός, καὶ τὸν ἄνδρα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο διὰ τρεῖς λόγους: 1ον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι δύο ἴσαι πρὸς τρίτην ποσότητες, εἶνε ἴσαι· ἐπειδὴ δηλονότι ὁ ἀνὴρ εἶνε ὅμοιος τῷ Θεῷ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί, ἄρα καὶ ἡ γυνὴ εἶνε ὁμοία τῷ Θεῷ—πρᾶγμα ὅπερ χρήζει ἐπιχειρημάτων, ἵνα ἀποδειχθῇ· 2ον, διὰ τὸν λόγον, ὅτι λαβὼν ἀπὸ τὸν ἄνδρα πλευρὰν καὶ πλάσας τὴν γυναῖκα, δὲν ἀφῆκεν ἀρκετὰς πλευρὰς οὔτε εἰς τὸν ἄνδρα, οὔτε εἰς τὴν γυναῖκα,—τοῦτο δὲ ἐκτίθησιν ἀμφοτέρους εἰς στηθικὰ νοσήματα· καὶ 3ον, διότι ἀφαιρέσας τὴν ἀριστερὰν πλευράν, ἀφήρεσε μετ' αὐτῆς καὶ τὴν καρδίαν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ὑποστὰς τὴν ζημίαν κατηγορεῖται αἰωνίως δι' ἔλλειψιν αἰσθημάτων, τοῦθ' ὅπερ τὸν ἀναγκάζει νὰ ζητήσῃ τὸ ἀπολεσθὲν ὄργανον εἰς τὸ στῆθος τῆς ἐξ αὐτοῦ ποιηθείσης.

Ὁ μεταξὺ τῆς *τυφλομυίας* καὶ τῆς μακρᾶς ταύτης θεωρίας σύνδεσμος ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅτι οἱ κατ' εὐθεῖαν, λοξὴν καὶ τεθλασμένην γραμμὴν ἀπόγονοι τῶν εὐτυχῶν προγόνων μας, ἔπρεπεν, ἀφοῦ ὑπερβῶσι τὸ 15 τῆς ἡλικίας των ἔτος, νὰ μὴ δένωσι πλέον τοὺς ὀφθαλμούς των. Καὶ ἵνα καταστῇ φανερόν, ὅτι ἔχω δίκαιον, ζητῶ νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ, ὅπως διηγηθῶ τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὰς διακοπὰς σχολικοῦ ἔτους πάντα τὰ παιδία εἶχον συναθροισθῇ εἰς τὸ κτῆμα, ἄλλα μὲν ἀπὸ τὸ Ἰάσσιον, ἄλλα δὲ ἀπὸ τὸ Βουκουρέστιον ἢ τὸ ἐξωτερικόν, διότι ἡ οἰκογένεια Καραφατνῆ ἦτο ἀρχαία καὶ πολυμελής. Ἀπὸ τὸ Ἀρχιπέλαγος ἐλθοῦσα ἦτο ἀποκατεστημένη ἐν τῇ χώρᾳ ἀφ' ἑνὸς ἤδη αἰῶνος.

Αἱ διασκεδάσεις καὶ οἱ περίπατοι ἐγίνοντο ἔν τινι ἀχανεῖ κήπῳ, εἰς τὸ περίπτερον τοῦ ὁποίου οἱ μᾶλλον ἡλικιωμένοι ἀνεγινώσκον ἢ εἰργάζοντο. Ὑπῆρχον παιδία πάσης ἡλικίας, ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου ἢ εἰκοστοῦ πέμπτου ἔτους.

Μεταξὺ τούτων διεκρίνετο νεαρά τις γυνή, ἡ κυρία Μαργαρίτα Φαρνῆ, ἡ ὁποία ὑπανδρευθεῖσα νεωτάτη διετέλει ἤδη ἐν χηρείᾳ, μελαγχολία δέ τις ἀνίκητος τὴν ἐκώλυε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οἴκου. Μόλις ἦγε τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἔτος. Τὰ παιδία ἔπαιζον, ἐγέλων, ἔτρεχον μόνον χάριν αὐτῆς. Πάντα ὑπήκουον εἰς αὐτὴν ὡς εἰς τὴν τρυφερωτέραν μητέρα. Ἐκείνη τοῖς προσεμειδία, ἀπέτεινε πρὸς ἕκαστον ὀλίγας λέξεις, προσήρμοζεν εἰς τοὺς πίλους των ἄνθη καὶ ὕστερον ἐβυθίζετο πάλιν εἰς τὴν συνήθη αὐτῆς σιγήν.

Ἀπὸ τὴν Ρώμην εἶχεν ἔλθη ἀνεψιός τις τοῦ γέροντος Καραφατνῆ, νέος, τὸν ὁποῖον πάντες κατηγόρουν, ὅτι περὶ οὐδὲν ἠσχολεῖτο· ἀποφοιτήσας τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σχολῆς τῶν γεφυροποιῶν, μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς τελειοποίησιν τῶν εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν σπουδῶν του. Εἰς Ρώμην ἀνεχώρησε, προφασιζόμενος ὅτι θέλει νὰ μελετήσῃ τὰ ἔργα τοῦ ἀρχαίου κόσμου· ἐν τῇ μελέτῃ οὐδεμιᾶς τέχνης ὅμως εἶχεν ἐγκύψῃ, ἢ κάλλιον, περὶ τοῦ νέου μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐρρόντιζεν. Ἦτο ἐν τούτοις καλλιτέχνης. Εἶχε πάντα τὰ κοσμοῦντα μέγαν ἄνδρα προτερήματα. Ἔπαιζε σχεδὸν ἐξ ὅλων τῶν ὀργάνων καὶ ἔψαλλεν εὐχάριστα. Ἦτο γλύπτης, ἀρχιτέκτων, ζωγράφος, ξυλουργὸς καὶ ἰδίως ποιητής. Τὸ ἐλάττωμά του τὸ μέγα ἦτο, ὅτι εἰς οὐδὲν κατεγίνετο σπουδαίως. Σήμερον μένων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν κεκλεισμένος ἐν τῷ δωματίῳ του εἰργάζετο εἰς εἰκόνα· αὔριον περιεφέρετο ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας εἰς τὸ δάσος μὲ τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου· μεθαύριον οὐδὲν ἔπραττεν, ἀλλ' ἀπολύτως οὐδέν,—καὶ οὕτω ἐφαίνετο καθ' ἑκάστην, ὅτι βλέπει ἄνευ ἐνδιαφέροντος τὸν βίον διερχόμενον διὰ τῶν ἀθλιοτήτων τοῦ κόσμου.

Ἐν τῇ ψυχῇ του ὅμως σφόδρα ἐλυπεῖτο, ὅτι τὰ μέσα δὲν ἦσαν ἀνάλογα τῆς φιλοδοξίας του, δυσανασχετῶν πρὸς τούτοις διὰ τὰς ἀδυναμίας καὶ ἐλλείψεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Πρὸς τὴν Μαργαρίταν ἦτο ἐξανέψιος, ὠνομάζετο δὲ Ἰωακείμ Ῥαντῆ Πέτροβιτς.

Ἡμέραν τινά, ἐνῷ εὑρίσκοντο πάντες ἐν τῷ κήπῳ, τὰ παιδία ἐζήτησαν νὰ τοῖς ἐπιτραπῇ ὅπως παίξωσι τὴν *τυφλομυῖαν* εἰς τὸ περίπτερον, ὑπέσχοντο δέ, ὡς ὑπισχνοῦνται πάντα τὰ παιδία, ὅτι οὔτε θόρυβον θὰ προξενήσωσιν οὔτε κονιορτὸν θὰ ἐγείρωσι.

— Μαργαρίτα, ἂς λάβωμεν καὶ ἡμεῖς μέρος εἰς τὴν παιδιὰν ταύτην. Τόσος καιρὸς παρῆλθεν ἀφ' ὅτου δὲν εἶδον τὴν πατρίδα καὶ θὰ ἐπεθύμουν ἀναχωρῶν ν' ἀναμνησθῶ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.... Δέχεσαι;

— Ἡμεῖς, *τυφλομυῖαν*; Εἶνε πολὺ παιδαριῶδες, γίνεται δὲ τόσος θόρυβος.... Λέγεις ὅτι ἀναχωρεῖς; πότε ἀναχωρεῖς;

— Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας.

Ἡ Μαργαρίτα ἔρριψε πάλιν τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ κεντήματος νομίζουσα, ὅτι ἀπεμάκρυνε τοιουτοτρόπως τὴν ἐπικίνδυνον πρότασιν τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν παιδιάν. Τὰ παιδία ὅμως ἐπέμενον τοσοῦτον, ὥστε ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ἠναγκάσθη νὰ παίξῃ *τυφλομυῖαν*.

Ἔδεσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑνὸς ἐκ τῶν παιδίων καὶ ἀφοῦ ἐστράφη περὶ ἑαυτὸ ὀλίγον, συνέλαβε πρώτην πρώτην αὐτὴν τὴν Μαργαρίταν. Πάντα ἐρρίφθησαν, ἵνα τῇ δέσωσι τοὺς ὀφθαλμούς. πάντα προέτεινον τὰς χεῖρας ἐρωτῶντα: «πόσα δάκτυλα εἶνε ἐδῶ», ὅπως πεισθῶσιν, ὅτι δὲν ἔβλεπε, καὶ ἀφοῦ τὴν ὡδήγησαν εἰς γωνίαν τινά, ἐπαναλαμβάνοντος ἑνὸς ἑκάστου: «μὴ ἀφαιρέσῃς τὸ μανύδλι», ἠκούσθη ἓν ὀξὺ καὶ παρατεταμένον «ἔλα» λεχθὲν μὲ πλαστὸν τόνον φωνῆς. Ἐκείνη ἐπροχώρησε μὲ προτεταμένας χεῖρας, ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν βαδίζουσα, ὅπως ἀντιληφθῇ τῶν κινήσεων. Τὰ παιδία χάριν ἀστεϊσμοῦ συναπεφάσισαν ἐξερχόμενα τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου νὰ κρυφθῶσι καὶ τὴν ἀφήσωσι μόνην. Ἐνῷ ἔβαινεν οὕτω μετὰ προφυλάξεως, ἕνεκα τοῦ σκότους, ὅπερ τῇ ἐπροξένει τὸ μάκτρον, αἴφνης ἠσθάνθη τὴν κεφαλήν της ὑπὸ δύο ρωμαλέων χειρῶν λαμβανομένην καὶ τὰ χείλη της μὲ ἄγριον πάθος καταφιλούμενα. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἔλεγεν ἐντὸς δευτερολέπτου ὁλόκληρον ἔπος· ὁ ἀσπασμός, τοσοῦτον τὴν ἐτάραξεν, ὥστε ἐλησμόνησε ν' ἀφαιρέσῃ τὸ μάκτρον ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς, ἵνα ἴδῃ τίς ἦτο ἐκεῖνος, ὅστις ἔσχε τόσον πῦρ τόσην μανίαν. Ὅτε ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀφῄρεσε τὸ κάλυμμα, οὐδεὶς εὑρίσκετο ἐν τῷ περιπτέρῳ. Ἐξῆλθε τρέμουσα πρὸς ἀναζήτησιν τῶν παιδίων, ἅτινα τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ἐξῆλθον τῆς κρύπτης των, ἀφοῦ δὲ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς νὰ συνεχίσωσι τὴν παιδιὰν ἐκάθησε καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον της.

Τὸν Ἰωακείμ δὲν εἶδε μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὑπηρέτης τῇ ἔφερεν ἓν μικρὸν δέμα καὶ ἐπιστολήν. Τὸ

δέμα περιεῖχε τὴν εἰκόνα του, ἡ δὲ ἐπιστολὴ τὰς ἑξῆς γραμμάς: «Τὸ ἠξεύρω, ὅτι δὲν θὰ τύχω ποτὲ τῆς συγγνώμης σου, δι' ὃ ἀναχωρῶ. Ἂν δὲν μὲ συγχωρῇς, λησμόνησόν με!»

Συμπτύξασα τὴν ἐπιστολὴν ἐνώπιον τοῦ ὑπηρέτου, ἔλαβε τὴν εἰκόνα μετὰ προφανοῦς δυσαρεσκείας.

Ἀφοῦ εἰσῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ της καὶ παρετήρησεν, ἂν αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμέναι, ἤνοιξε τὴν ἐπιστολὴν μειδιῶσα ἐν τοῖς δακρύοις ὡς παιδίον. Ἀνέγνωσεν ἐπανειλημμένως τὰς δύο ἐκείνας γραμμὰς καὶ ἐννοήσασα ἢ μὴ ἐννοοῦσα τὸ περιεχόμενον, τὴν ἔφερε μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας εἰς τὰ χείλη της καὶ τὴν ἠσπάσθη κλείουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τὴν προτεραίαν.

Ἓν ἔτος ἀργότερον εἰς καλλιτεχνικήν τινα τῆς Ρώμης ἔκθεσιν ἡ ὡραιοτέρα εἰκὼν ἐπεγράφετο: *Τυφλομυῖα*.

(Μετάφρασις Χ. Χ. Δ.)

Η ΟΡΦΑΝΗ

Δὲν ἐγεννήθηκε κάτου 'σ τὴ γῆ,
Πλάσμα τῆς γῆς δὲν εἶνε ἡ παρθένα·
Ξανθόλευκη, γλυκειὰ 'σὰν τὴν αὐγή,
Μὲ χάραις, μὲ πολλὰ στολίδια ξένα
'Στὸ νοῦ μου τὴν εὑρίσκω· δὲν τὴν εἶδα
Μὲ πρόσωπο 'μπροστά μου χαρωπό·
Τοῦ οὐρανοῦ τὰ ὕψη ἔχει πατρίδα,
Κι' ἐγὼ κάτου 'στὴ γῆ τὴν ἀγαπῶ.

Τῆς ἔδωκα τὸ νοῦ μου, τὴν ψυχή.
Εἶνε 'δικό μου πλάσμα ἡ παρθένα·
Ἔχει τὴ φαντασία μου ἀρχή·
Θὰ ζῇ παντοτεινὰ μαζὺ μ' ἐμένα·
Κι' ὅταν ὁ νοῦς μου σβύσῃ μιὰ φορὰ
Ποῦ τὴν ἐγέννησε 'σ αὐτὴ τὴ σφαῖρα,
Θ' ἀνοίξῃ τὰ λευκά της τὰ φτερά,
Κι' ἀθώρητη θὰ φύγῃ 'στὸν αἰθέρα.

Πολλαῖς φοραῖς ὁ νοῦς μου τὴν ζητεῖ
Τὴν κόρη μου αὐτή, τῆς γῆς τὴν ξένη·
Μὰ 'στ' ἄπειρον ἐκείνη φτερωτή,
Σὰ μαγικὸ πουλὶ πετᾷ, ἀνεβαίνει,
Κι' εἶνε ἡ καρδιά μου μαύρη, σκοτεινή,
Ἔρμη χωρὶς τὴν ἄγνωστην ἐκείνη·
Μὰ 'σὰν προβάλῃ πάλι, 'σὰν φανῇ,
Φῶς 'στὴν ψυχή μου φέρνει καὶ γαλήνη.

'Στῆς νύχτας τὴ μεγάλη σιγαλιὰ
Τὰ βλέφαρά της ὕπνος δὲν σκεπάζει·
Μὲ ξεπλεγμένα ὁλόχρυσα μαλλιά,
Φεγγαροπρόσωπη μὲ πλησιάζει,
Καὶ μοῦ χαρίζει ἐλπίδα καὶ ζωὴ
Ἡ οὐρανοφώτιστη γλυκειὰ ματιά της.
Στέκετ' ἐλαφρὰ 'σὰν θεία πνοή,
Καὶ δὲν πατᾷ 'στὴ γῆ τὸ 'πόδημά της!

Τί δύναμι ἕνα πάλομα φτερωτὸ
Τῆς φαντασίας ἔχει; Πῶς κατέβη
'Σὰν ὄνειρο γλυκὺ καὶ ζηλευτό,
Καὶ μέσα 'στὴν καρδιά μου βασιλεύει;
Ὁ νοῦς νὰ πλάσῃ δύναμι μπορεῖ,
Ὁ ἀνθρωπινός μας νοῦς, τόσο μεγάλη
Ποῦ νὰ τὸν σύρῃ, νὰ τὸν τιμωρῇ
Τὸ ἴδιο πλάσμα του μὲ θεῖα κάλλη;

Ποιὸς ξέρει ἂν πέρασε καμμιὰ φορὰ
Κόρη γλυκειὰ σὰν ἄγγελος 'μπροστά μου,
Καὶ χάθηκε καὶ πάλι μὲ φτερά,
Μὰ ἔμεινε ἡ μορφή της 'στὴν καρδιά μου,
Κι' εἶνε μορφὴ γνωστὴ κι' ἀγαπημένη
Τοῦ νοῦ μου ἡ βασίλισσα ἡ χλωμή,
Κι' ὄχι ἀθώρητη μόνον πλασμένη
Ἀστραφτερὰ σὲ φαντασίας στιγμή.

Κόρη γλυκειά, παρθένα φτερωτὴ
Ζῆσε 'στὸ νοῦ μου, ζῆσε 'στὴν καρδιά μου·
Αἷμά μου πιὲ καὶ γίνου δυνατὴ
Νὰ ζῇς παντοτεινὰ 'στὰ ὄνειρά μου,
Ἢ χτύπα τὰ φτερά σου καὶ γοργὴ
Πέτα 'ψηλὰ 'στὸν ἄπειρον αἰθέρα....
Ποιὸς ξέρει ἂν ἀπαντήσω ἐδῶ 'στὴ γῆ
Τὴ μαγικὴ μορφή σου καμμιὰ 'μέρα.

Πετρ. Ν. Πετρόπουλος

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΟΙ ΖΑΚΑΙΟΙ

Τὴν περιγραφὴν τῆς ἀρματωλικῆς ταύτης οἰκογενείας μοὶ ὑπενθύμισεν ἀνάμνησις ἡμέρας τινὸς θερινῆς, καθ' ἣν ἐπὶ τῆς Πίνδου ἐξηπλωμένος ἀνὰ τὸ πυκνὸν δάσος τῆς Βάλια - Κάρδας ὑπὸ γηραιὰν φηγὸν ἐπληροφορήθην παρά τινος ἐκεῖ ἐγχωρίου, ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο τὸ *ταμποῦρι* τοῦ *Ζάκα*, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς φηγοῦ αὐτῆς ἐκρέμα ὁ περίφημος κλέφτης τὸ ὅπλον του.

Τὸ ὄνομα τῶν Ζακαίων, οἵτινες κατήγοντο ἐκ Μακρυνόρους τῶν Γρεβενῶν, ὡς ῤματωλικόν, μνημονεύεται ἀπὸ τῶν μέσων τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ὁ Γέρων Ζάκας κατὰ τὸ 1750 ἐχρημάτισε πρωτοπαλλήκαρον τοῦ συμπατριώτου του Ντελῆ-Δήμου τοῦ περιφήμου ἐκείνου λῃστάρχου καὶ ἀρματωλοῦ τῆς ἐπαρχίας τῶν Γρεβενῶν ἐπὶ Κοὺρτ-πασσᾶ ἀκμάσαντος. Τοῦτον φονευθέντα ἐν αἰφνιδίᾳ προσβολῇ ὑπὸ τοῦ ὁδοφύλακος τοῦ Κοὺρτ-πασσᾶ Βελιάγα τῷ 1780 διεδέχθη εἰς τὸ ἀρματωλίκιον ὁ Ζάκας, ὅστις ἰδοὺ πῶς κλαίει ἔν τινι μοιρολογίῳ του τὸν θάνατον τοῦ γέροντος ἀρχηγοῦ του (ψυχοπατέρα),

Ἕνας πλάτανος μὲ δεκοχτὼ κλωνάρια
Καὶ 'ς τὴ ρίζα του κοιμᾶται ὁ Ντελῆ-Δῆμος.
Τρεῖς τὸν ἔκλαιγαν καὶ δυὸ μοιρολογοῦσαν:
— Σήκου, Δῆμό μου, καὶ μὴ βαρυκοιμᾶσαι,
Μάσε παγανιὰ ὅλο Γρεβενοτούλια
Κ' ἔβγα 'ς τὸ βουνὸ 'ψηλὰ 'ς τὴ Βασιλίτσα
Τ' ἔχεις πόλεμο μαζὺ μὲ τὸ Βελιάγα.

Ὠνομάζετο δὲ κατ' ἀρχὰς ὁ Ζάκας Γεώργιος ἢ Γεωργάκης καὶ Γάκης, ὅπερ γενόμενον Ζάκας τῷ ἀπεδόθη ἔκτοτε ὡς ἐπώνυμον.

Τὸ καπετανάτον τῶν Γρεβενῶν διετήρησεν ὁ Γέρω-Ζάκας μέχρι τοῦ 1800 ὁπότε ἐξεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, δοθέντος τοῦ ἀρματωλικίου του εἰς τὸν γνωστὸν Τότσκαν. Ἔκτοτε ὁ Ζάκας περιήρχετο τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην, φθάνων ἐνίοτε μέχρι Μετσόβου καὶ μέχρις Ὀλύμπου ὡς λῄσταρχος καὶ τρομερὸς καταδιώκτης τῶν βιαιοπραγούντων Τουρκαλβανικῶν στιφῶν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Ἐπειδὴ δὲ κατεπονεῖτο πολὺ ὑπὸ τοῦ τυράννου τούτου τῆς Ἠπείρου, συνηνώθη μετὰ τοῦ Παπα-Θύμιου Βλαχάβα, μεθ' οὗ καὶ συνηγωνίσθη ἀδιασπάστως μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ βίου του τῷ 1814.

Ἀποθανόντος τοῦ γέροντος δὲν ἐσβέσθη τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα ἀπὸ τῶν ἀρματωλικῶν ᾀσμάτων. Οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὁ Γιαννούλας καὶ ὁ Θεόδωρος ἀνεφάνησαν ἀμέσως εἰς τὰ *λημέρια* ἐκείνου φοβερώτεροι, λαβόντες μέγα μέρος κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν.

Ἐν ἔτει 1826, ὅτε ὁ Ρεσίτης ἐπολιόρκει τὸ πολυπαθὲς Μεσολόγγιον, διέταξε τὸν ἐν Ἠπείρῳ υἱόν του Ἰμὴν-πασᾶν νὰ ἐξοντώσῃ ὅλους τοὺς ἀρματωλοὺς καὶ κλέφτας. Πολλοὶ ἐκ τούτων τότε κατεστράφησαν, ἀλλ' οἱ Ζακαῖοι, προσεκτικοὶ ὄντες, διέμειναν ἀνενόχλητοι καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Τὸ δὲ φθινόπωρον κατῆλθον ἀπὸ τὰ ὄρη, ὡς ὅλοι οἱ κλέφται, ἵνα παραχειμάσωσιν εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη. Τότε ὁ Σιλιχτάραγας Γρεβενῶν Μεχμὲτ-ἀγᾶς, συλλέξας ἀρκετοὺς Ἀλβανοὺς καὶ συμπράκτοράς του ἔχων τὸν Ζῶγον Κυπριώτην καὶ τὴν οἰκογένειαν τῶν Μακραίων, ἐπετέθη ἀπροσδοκήτως κατὰ τῶν Ζακαίων διαμενόντων εἰς τὸ χωρίον τῶν Μακρυνόρος ἐν τῇ οἰκίᾳ των. Ἀπέναντι τοιαύτης ἰσχυρᾶς καὶ ἀπροσδοκήτου ἐπιθέσεως, πολεμήσαντες μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς ὀλίγων ὀπαδῶν οἱ δύο Ζακαῖοι ἀδελφοί, ὁ μὲν Γιαννούλας ἐγένετο θῦμα, ὁ δὲ Θεόδωρος διεσώθη δι' ἡρωϊκῆς ἐξόδου καὶ προσέφυγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἀναφέρεται καὶ τὸ ἀκόλουθον ᾆσμα, ὅπερ παρίστησι μᾶλλον ἐπιστολὴν φίλου ἐξ Ἰωαννίνων ἀπευθυνομένην κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο πρὸς τὸν καπετὰν Γιαννούλαν Ζάκαν.

Πουλί, ποῦ πᾷς στὰ Γρεβενὰ στὸν βλογημένον τόπο,
Χαιρέτα μου τὴν κλεφτουριά, τὸν καπετὰν Γιαννούλα,
Καὶ πές του προσκυνήματα πολλὰ ν ἀπὸ τ' ἐμένα.
Νἄχῃ τὰ μάτια τ' ἀνοιχτὰ 'ς ὅλο τὸ σύνορό του.
Δὲν εἶν' ὁ περσινὸς καιρὸς ποὖταν ὁ Μουσελίμης,
Κ' ἦταν ὁ Μπαϊραχτάσαγας ἀπάνου 'ς τὰ δερβένια.
Φέτο ἦρθε ἕνα Πασόπουλο, ἕνα Βεζυροπαῖδι,
Κ' εἶνε κι' ὁ Σελεχτάραγας εἰς ὅλα τὰ δερβένια.
Κράζει τοὺς κλεφταρματωλοὺς 'ς τὰ Γιάννινα νάρθοῦνε,
Γυρεύει τὰ Τσαπόπουλα καὶ τὸ χρυσὸ ζευγάρι.
Τὰ μαῦρα τὰ Τσαπόπουλα! στέκουν συλλογισμένα,
Γιατὶ φοβοῦνται ν ἀπιστιά, σκιάζονται τὴ ζωή τους.

Ἀλλὰ δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ὁ Θεόδωρος ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ δύο ἔτη (1828) ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Γρεβενῶν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ *μπουλουκιοῦ* του. Πρῶτον δ' αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρξεν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τοῦ Γιαννούλα κατὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Μακραίων. Τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐκδικήσεως ταύτης ὑπεμφαίνει τὸ ἑξῆς ᾆσμα.

'Σ τὴν Κρανιὰ μέσ' 'ς τὸ γιοφῦρι.
Βγῆκαν οἱ σκυλο-Μακραῖοι,
Πάτησαν πολλὰ καρβάνια,
Πῆραν ἄσπρα, πῆραν γρόσια,
Πῆραν καὶ μιὰ βλαχοποῦλα,
Ποὖταν ἄσπρη σὰν τὸ χιόνι,
Νόστιμη 'σὰν τὸ πεπόνι,
Κι' ὤμορφη σὰν τὸ τριγόνι.

Ξάπλωσαν ἐκεῖ τὰ γρόσια,
Κι' ἄρχισαν νὰ τὰ μοιράζουν,
Νὰ κι' ὁ Θόδωρος ὁ Ζάκας
Μπαταριὰ τοὺς ρίχνει ἀπάνου
Δέκα πέντε λαβωμένοι,
Κ' οἱ Μακραῖοι σκοτωμένοι.
— Φέρετ' ἕναν παλῃο-γρίβα
Νὰ τοὺς βάλωμε σὰν γίδια....

Πρὶν χωρήσωμεν περαιτέρω θεωροῦμεν ἐπάναγκες νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τοῦ μεταξὺ Μακραίων καὶ Ζακαίων μίσους.

Ὁ Ἀλέξιος Μακρῆς ἢ Μακραλέξης ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν Μακραίων καὶ διαπρεπὴς ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν τῶν Γρεβενῶν. ὑπῆρξε σωματάρχης (μπουλουκτσῆς) τοῦ καπετὰν Γιαννούλα Ζάκα, φυλάσσων τὴν περιοχὴν τοῦ Σπήλῃου. Ἐπειδὴ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐλῃστεύθη κατὰ τὸ 1826 συνοδεία ὁδοιπόρων μεταβαινόντων ἐκ Μακεδονίας εἰς Ἰωάννινα, ἀπέστειλε κατ' αὐτοῦ ὁ Ἰμὴν Πασᾶς ἐξ Ἰωαννίνων τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλῆ Φαρμάκη Ἀρὶφ-βέην μετὰ 300 Λαλιωτῶν, ὅστις προσέβαλεν αἰφνιδίως τὸν Ἀλέξην εἰς τὸ χωρίον Σπήλῃου, ἀνύποπτον ὄντα καὶ μόλις τριάκοντα ὀπαδοὺς ἔχοντα. Καὶ ὅμως ὁ Μακρῆς ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν ἀντιστὰς ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ ἐκ μέσου τῶν ἐχθρῶν, καίτοι βαρείας φέρων πληγάς, καὶ νὰ προσφύγῃ ὑπὸ τὴν ἀρωγὴν τοῦ ὁπλαρχηγοῦ του Ζάκα. Οὗτος ὅμως, ἐπαπειλούμενος ὑπὸ τοῦ Ἰμὴν-Πασᾶ, ἠναγκάσθη νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Ἀρὶφ-βέην τὸν ἐπιζητούμενον σωματάρχην του, ὅστις ἀπαχθεὶς εἰς Ἰωάννινα ἐθανατώθη σκληρότατα. Τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ Γιαννούλα Ζάκα θεωρήσαντες ὡς προδοσίαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ συγγενεῖς τοῦ Μακρῆ ἔπνεον κατ' ἐκείνου ἐκδίκησιν. Τούτου δ' ἕνεκα συνέπραξαν εἰς τὸν θάνατόν του.

Καὶ τοῦ Μακρῆ τὸ ᾆσμα σώζεται ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ ὡραίου διστίχου:

Γιὰ σκοῦξτε, βάξτε[1], βρὲ παιδιά, ρέξτε πολλὰ ντουφέκια
Μπέλκιμ[2] ἀκούσ' ἡ συντροφιὰ καὶ μᾶς ἐρθῇ μεντάτι[3].

Μετὰ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ Θεόδωρος Ζάκας μετέφερε τὸ *λημέρι* του ἀπὸ τῆς περιοχῆς τῶν Γρεβενῶν ἐπὶ τῆς Πίνδου ἐν τῇ περιφήμῳ ἀνὰ τὴν Ἤπειρον θέσει *Βάλα-Κάρδα*. Δάσῃ πυκνότατα, ἀπέραντα καὶ παρθένα ἀπὸ τῆς πρωτογόνου δύναταί τις εἰπεῖν περιόδου διασωζόμενα, περιφράσσουσι τὴν ἀγρίαν τῷ ὄντι τοποθεσίαν ταύτην, καταλληλοτάτην διὰ *κλέφτικα λημέρια*, ἐν ᾗ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀποθηριωθῇ, ἀφοῦ καὶ πρόβατα εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ ἄγρια, ὅπερ οὐδαμοῦ τῶν Ἑλληνικῶν ὀρέων συμβαίνει.

Κατέχων τὴν θέσιν ταύτην ὁ Θεόδωρος, ἥτις ἄλλως εἶνε καὶ στρατηγικωτάτη ὡς κειμένη ἐπὶ τῶν ὁρίων Ἠπείρου, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἐπέφερε δεινὰς καταστροφὰς εἰς τὰ διὰ Θεσσαλίας ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστρέφοντα εἰς Ἤπειρον καὶ Μακεδονίαν Ἀλβανικὰ στίφη. Ἀλλὰ δὲν ἠρκέσθη εἰς τοῦτο μόνον ὁ Ζάκας. Ἐν τῇ ἀγρίᾳ ἐκείνῃ θέσει ἐνδιαιτώμενος ἀπεθηριώθη, ἀληθῶς εἰπεῖν, καὶ ἐξώκειλεν ἀπὸ τὰ ὅρια τῶν ἐθίμων τῆς τότε *κλεφτουριᾶς*. Ἤρχισε δηλαδὴ ἐνοχλῶν καὶ τοὺς Χριστιανοὺς κατοίκους, ὅπου ἐγνώριζεν, ὅτι ὑπῆρχε πλοῦτος. Ὁ Ζάκας ἐγένετο ἔκτοτε καὶ φιλοχρήματος. Οὕτως ἐπιπεσὼν κατ' Ἰούλιον τοῦ 1828 κατὰ τοῦ χωρίου Νεγάδες τοῦ Ζαγορίου ἥρπασεν ἐκεῖθεν αἰχμαλώτους τὰς συζύγους καὶ ἀδελφὰς τῶν εὐπορωτέρων κατοίκων καὶ ἐφύλαξεν αὐτὰς εἰς τὸ λημέρι του εἰς Βάλε-Κάρδα μέχρι τῆς ἀποστολῆς τῶν πλουσιωτάτων λύτρων. Ἡ κώμη Νεγάδες ὑπῆρξε πάσης ἄλλης Ζαγοριακῆς κοινότητος ἡ πλουσιωτέρα, διότι συστηματικῶς ἀπεδήμουν εἰς Μολδοβλαχίαν οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων αὐτῆς. Ἕνεκεν ὅμως τῶν κατ' αὐτῆς συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν διαφόρων λῃστρικῶν συμμοριῶν περιῆλθεν ἀκολούθως εἰς οἰκτρὰν θέσιν, ἐκπατρισθέντων τῶν εὐπορωτέρων κατοίκων της. Τὴν ἁρπαγὴν τῶν γυναικῶν τῆς κώμης ταύτης ὑπαινίσσεται τὸ ἑπόμενον ᾆσμα:

Τὸ λὲν οἱ Καραμπέριδες, τὸ λὲν καὶ 'ς τὸ Ζαγόρι,
Τὸ λένε τὰ Ζακόπουλα, ψηλὰ 'ς τὴ Βάλε-Κάρδα,
Τὸ λὲν 'κ' ἡ Νεγαδιώτισσαις, τὸ λὲν σὰν μοιρολόγι.
Τὸ λὲν γιὰ τὴν Μπαλάναινα καὶ τὴν Κυρὰ-Χρυσοῦλα,
Καὶ γιὰ τὴν Κύρ-'Αγγελικὴ τῆς Γκούμαινας τὴ νύφη,
Ποῦ ταῖς ἐπῆραν ὀμπροστὰ καὶ σκλάβαις τῆς πηγαίνουν
Μὲ δώδεκα συντρόφισσαις καὶ μὲ σαράντα δούλους.
— Περπάτα, Κύρ'-'Αγγελική, μὴν ἀπομένῃς 'πίσω
Μήνα τὰ ροῦχα σὲ βαροῦν, μήνα καὶ τὰ τουμάνια,
— Μήτε τὰ ροῦχα μὲ βαροῦν, μήτε καὶ τὰ τουμάνια,
Μόν' τ' ἀσπρολίθια μὲ βαροῦν, τὰ γόνατα μοῦ σφάζουν.
Τὴ μαύρη τὴν ξυπολυσιὰ δὲν ἔχω μαθημένη.
Τῆς πῆραν καὶ τῆς πήγαιναν ψηλὰ 'ς τὴ Βάλε-Κάρδα.
Πιάνουν οἱ κλέφταις τὸ χορό, βαίνουν καὶ τῆς γυναῖκες·
— 'Ρίξου, κυρὰ-Μπαλάναινα γιὰ νὰ ριχτοῦν κ' ἡ ἄλλαις.
— Κύριε μ', ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, δὲν σκύφτεις νὰ κυτάξῃς,
Τὸ τί κακὸν ἐπάθαμε καὶ τί κακὸ μᾶς μέλλει;
Ταῖς πῆραν καὶ ταῖς ξέτασαν ὅλαις μὲ τὴν ἀράδα,
Ποιὰ ἔχει ἄνδρα ἀξιώτερον γιὰ νὰ ταῖς ξαγοράσῃ.
Ἡ Ἀγγελικὴ τῆς Κούμαινας, ἡ νύφη τῆς Χρυσοῦλας,
Ἔκλαιγε γιὰ τὴ μοῖρά της καὶ γιὰ τὴ δυστυχιά της,
Γιατ' εἶξερε ποῦ ὁ ἄνδρας της εἰς τὴ Βλαχιὰ ἐξουρλάθη.
. . . .

Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 1830 ἀπεδιώχθησαν ὅλοι οἱ ἀρματωλοὶ καὶ κλέφταις τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας καταφυγόντες ἐν Ἑλλάδι. Τὴν ἀποδίωξιν δὲν ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ καὶ ἐν Βάλε-Κάρδα ὁ Ζάκας. Ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι συνεννοηθεὶς καὶ συνασπισθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, τῶν Τσαποπούλων, Μπλαχαβαίων, Κοντογιανναίων, Γεώργου Ξηρομερίτη, Σκυλοδήμου (υἱοῦ), Στράτη, Μπουκουβαλαίων, Κώστα Στουρνάρα, Κατσαροῦ, Γιάννη Κουτελίδα καὶ Ταφὶλ Μπούζη τουρκαλβανοῦ, ἐξῆλθον ἐκεῖσε εἰς Θεσσαλίαν, ὅλοι ὁμοῦ ὡς λῃσταὶ κατὰ τὸ 1832, ὅπως ἐξαναγκάσωσι τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν εἰς παραχώρησιν ὁπλαρχηγιῶν. Τῆς φοβερᾶς συμμορίας τούτων ἐγένοντο ἕρμαια πλεῖστα χωρία τῆς Θεσσαλίας, ἐν οἷς καὶ ἡ Καστανιὰ τοῦ Ἀσπροποτάμου, περὶ τῆς λῃστεύσεως τῆς ὁποίας συμβάσης τὸ φθινόπωρον τοῦ 1832, σώζεται τὸ ἑξῆς ᾆσμα:

Οἱ κλέφταις ἐσυνάχτηκαν μέσ' 'ς τὴν Ἁγιὰ Τριάδα[1]
Ἦταν τὰ δυὸ Τσακόπουλα, οἱ πέντε Μπλαχαβαῖοι,
Ὁ Ζάκας ἀπ' τὰ Γρεβενά, οἱ τρεῖς Κουτσογιανναῖοι
Γιῶργος ἀπ' τὸ Ξηρόμερο, κι' ὁ υἱὸς τοῦ Σκυλοδήμου,
Κώστας Στουρνάρας, Κατσαρός, καὶ Γιάννης Κουτελίδας,
Ὁ Στράτης ἀπὸ τ' Ἄγραφα, οἱ δυὸ Μπουκουβαλαῖοι,
Καὶ Τόσκιδες καὶ Λιάπιδες μὲ τὸν Ταφίλη Μπούζη.
Συνάχτηκαν, κουβέντιασαν κ' ἐκίνησαν νὰ πᾶνε,
Νὰ χαρατσώσουν τὰ χωριὰ νὰ κάμουν καὶ λεμοῦρα.
Πιάνουν καὶ γράφουν μιὰ γραφὴ 'ς τὴν Καστανιὰ τὴ [στέλνουν.
—«'Σ ἐσᾶς ἀρχόντοι Καστανιᾶς, σ' ἐσᾶς κοτσαμπασίδες,
Νὰ στείλητε τὴν ξαγορά, νὰ στῆλτε τὸ χαράτσι,
Νὰ στείλετ' ἑκατὸ πουγγιά, ψωμιὰ καὶ κρασοράκια,
Χίλια τσαρούχια ἀφόρεγα καὶ χίλιαις φουστανέλλαις,
Νὰ φᾶν τὰ παλληκάρια μας, νὰ πιοῦν καὶ νὰ φορέσουν».
Οἱ προεστοὶ δὲν τ' ἄκουσαν κ' ἑτοίμαζαν τουφέκια
Σὰν ἔκαμαν κ' ἐκίνησαν οἱ κλέφταις θυμωμένοι,
Μὲ τὰ σπαθιὰ ξεγύμνωτα, κ' ἐμπῆκαν μέσ' 'ς τὴ χώρα.
Τὰ πρῶτα σπίτια ἐπιάσανε, τὰ κάμανε λεμούρα,
Κ' ἐπῆραν σκλάβους ἄρχοντες, κυραῖς καὶ ἀρχοντοπαίδια.
Ἀνάθεμά σας, προεστοί, καὶ Νάσο Καστανιώτη,
Μὲ τὸ κακὸ ποῦ κάματε 'ς τὴ δόλια μας τὴ χώρα,
Μᾶς πῆραν κλέφταις 'ς τὰ βουνά, μᾶς κωλοσέρνουν σκλά- [βαις,
Καὶ μᾶς γυρεύουν ξαγορὰ τόσαις χιλιάδες γρόσια....

Ἔκτοτε ὁ Θεόδωρος Ζάκας κατέστη τρομερώτατος. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του ἔσχε ποτὲ τὴν τόλμην καὶ τὴν γενναιότητα νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Γρεβενῶν, καὶ πυρπολήσῃ καὶ λεηλατήσῃ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν Ὀθωμανικῶν οἰκιῶν.

Τὸ ἀκόλουθον ἔτος 1833 προσεβλήθη ἀπροσδοκήτως μεθ' ἑνὸς μέρους τῶν ὀπαδῶν του εἰς τὸ χωρίον Σπήλῃου ὑπὸ πολυπληθοῦς Τουρκικῆς στρατιᾶς ὁδηγουμένης ὑπὸ τοῦ διαβοήτου Μεχμέταγα, ὡς ἀναφέρει τὸ ᾆσμα τοῦτο:

— Τί ἔχουν τοῦ Σπήλῃου τὰ βουνὰ καὶ στέκουν ρογ- [κωμένα;
Μὴν' ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλά, μὴν ἀπὸ τὸ χειμῶνα,
— Οὔτ' ἀπ' τὰ χιόνια τὰ πολλά, οὔτ' ἀπὸ τὸ χειμῶνα,
Τὸν Θοδωράκην ἔκλεισεν αὐτὸς ὁ Μεχμετάγας.
Ὁ Κώστας Βλάχος φώναξε τοῦ Μιντερλῆ καὶ λέγει:
— Τί καρτεροῦμε, βρὲ παιδιά, κλεισμένοι ἀπὸ τοὺς [Τούρκους;
Ἔλα, τραβᾶτε τὰ σπαθιά, βγάλτε τὰ γιαταγάνια,
Κ' ἐβγᾶτε νὰ τοὺς στρώσωμε 'μπροστὰ σὰν πεληογίδια!
Ἀνάμεσα 'ς τὸν πόλεμο καὶ 'ς τὸ κακὸ ντουφέκι
Ἔπεσε μιὰ βροχὴ χοντρὴ κ' ἕνα χοντρὸ χαλάζι,
Κ' ἔκαμε κ' ἐτραβήχτηκαν τῶνα καὶ τἄλλο ἀσκέρι.

Λέγουσιν ὅτι κατὰ τὴν ἔξοδον ταύτην ἐφονεύθη ὁ Θεόδωρος Ζάκας. Ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ἐσώθη καὶ ἐφονεύθη κατόπιν ἀλλαχοῦ. Ἀλλὰ πιθανωτέρα εἶνε ἡ γνώμη τῶν πρώτων, διότι οὐδαμοῦ ἔκτοτε ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Ζάκα.

Πρωτοπαλλήκαρα τῶν Ζακαίων καὶ ἀκολούθως ἀρχηγοὶ ἰδίων συμμοριῶν, ἐχρημάτισαν ἐκτὸς τοῦ Ἀλέξη Μακρῆ, ὁ Κώστας Βλάχος καὶ Μιντερλῆς ἀναφερόμενοι ἐν τῷ ἀνωτέρω ᾄσματι, ὁ Γεωργάκης Μπεσοβίτης, ὅστις διέτρεχε λῃίζων τὰ χωρία τῶν Γρεβενῶν καὶ τὰ τῆς Νασελίτσας, προσκυνήσας δὲ κατὰ τὸ 1831 εἰς τὸν Μεχμέταγαν ἐδολοφονήθη διὰ πελέκεως, καὶ ὁ Σουλεϊμὰν Μπελτζόπουλος δεύτερος ἐξάδελφος τῶν Ζακαίων καὶ υἱὸς τοῦ λῃστάρχου Μπελτζοπούλου, συναγωνιστοῦ τοῦ Κατσαντώνη, ὅστις αἰχμαλωτισθεὶς ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ὑπὸ Τουρκαλβανῶν ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ τὸ τῶν δεσποτῶν του θρήσκευμα, ἀλλὰ μετά τινα χρόνον μεταβὰς εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του διετήρησε μόνον τὸ ὄνομα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν μωαμεθανισμόν.

Κ. Δ. Κρυσταλλης

[1] Βοήσατε. [2] Μήπως. [3] Βοήθεια.

[1] Ἐρημοκκλήσιον ἄνωθεν τῆς Καστανιᾶς.

HENRY GREVILLE

Η ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

(Μυθιστορία)

ΣΤ'.

Άμα ὁ Καραμιρὼφ ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ταξειδίου μετὰ τῆς συζύγου του, ἡ Κλεοπάτρα, ὡς εἶχε συμφωνηθῆ, μετέβη ἵνα παραμείνῃ ἐπί τινα χρόνον ἐν τῷ μεγάρῳ των. Ἡ ἐν αὐτῷ διαμονή της ἦτο καιρὸς δοκιμῆς διὰ τὴν Κλεοπάτραν, καθόσον ἡ ἀντίθεσις τῆς μεγαλοπρεπείας ἐν ᾗ διετέλει ἡ ἀδελφή της πρὸς τὴν ἑαυτῆς πτωχίαν, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἀποβῇ πρόξενος πικρίας εἰς τὴν ἀγέρωχον καὶ ὑπερήφανον αὐτὴν κόρην.

Ὁ Καραμιρὼφ ἦτο ἀγαθὸς καὶ ἄνευ πονηρίας· ἡ σύζυγός του ἀπ' ἐναντίας ἦτο γεννημένη διὰ ῥαδιουργίας καὶ τεχνάσματα, καὶ ἂν ἔζη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Βαλουά, θὰ διεδραμάτιζε πρόσωπον, οὐχὶ ἀνάξιον λόγου ἐν τῇ Αὐλῇ. Ἀλλ' ἡ ἐποχή, ἐν ᾗ ἔζη, δὲν ἦτο κατάλληλος διὰ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἠναγκάζετο νὰ ἐπιδίδεται εἰς μικρὰς ῥαδιουργίας ἁπλῶς, ἵνα λαμβάνῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τὰς λύῃ κατόπιν, ἢ ἵνα βλέπῃ τοὺς ἄλλους καταγινομένους εἰς τοῦτο. Ἦτο εὐάρεστον νὰ βλέπῃ τις πῶς κατώρθωνε νὰ σύρῃ διὰ μιᾶς μόνης τριχὸς τῆς ξανθῆς της κόμης τὸν γιγαντόσωμον σύζυγόν της.

Παρ' ὅλην ἐν τούτοις τὴν ἐπιτηδειότητά της καὶ τὴν ἐπιμέλειαν, μεθ' ἧς κατέγεινε, δὲν ἠδυνήθη ποσῶς νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰς περὶ γάμου βλέψεις τῆς ἀδελφῆς. Ἴσως διότι δὲν ὑπέθετε τὸ μέγεθος τῆς φιλοδοξίας της· ἢ διότι δὲν συνέβη νὰ εἶνε τόσον πλησίον εἰς τὰ πράγματα ὡς ὁ Καμουτζίν.

Ἡ κρυψίνοια τῆς Κλεοπάτρας ἔδιδεν οὕτω μεγάλας ἀνησυχίας εἰς τὴν ἀδελφήν της. Ἄλλως τε ἡ Εἰρήνη, καίτοι νεωτέρα αὐτῆς, ὡς ἐκ τῆς περιβλέπτου θέσεως εἰς ἣν τὴν ἀνεβίβασε τὸ συνοικέσιόν της, ἡξίου νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας της καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ σιγὴ καὶ τὸ ἀγέρωχον τῆς Κλεοπάτρας τὴν δυσηρέστει μεγάλως καὶ ἤρξατο ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ προκαταλαμβάνεται ἐχθρικῶς πρὸς τὴν ὑπ' αὐτῆς ξενιζομένην σφίγγα.

Οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ τείνει νὰ διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησιν περισσότερον ἢ γνώριμος ἢ φίλος συντηρητικὸς ἀποκρύπτων πάντοτε τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματά του. Ἀλλ' ὅ,τι ἰδίως ἀποβαίνει ἀνυπόφορον εἶνε ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρὸς ὃν θέλετε νὰ φανῆτε χρήσιμος, καθ' ἣν στιγμὴν τῷ τείνετε τὴν χεῖρα καὶ προσπαθεῖτε νὰ τὸν ἀνακουφίσητε διὰ παραμυθητικῆς πινος λέξεως, περιφρονεῖ τὴν ὑφ' ἡμῶν ἐκδηλουμένην αὐτῷ συμπάθειαν καὶ ἀποποιεῖται νὰ δεχθῇ τὴν ἀρωγήν σας δι' ἑνὸς ἀπαθοῦς μειδιάματος.

Οὐδεμία φιλία, οὔτε ἐπιείκεια δύναται ν' ἀνεχθῇ τὸ τοιοῦτον.

Ἡ Εἰρήνη καίτοι δὲν εὑρίσκετο ἀκριβῶς εἰς τὴν κατηγορίαν, ἣν περιεγράψαμεν, εἶχε τὴν φιλαυτίαν της καὶ ἡ φιλαυτία της προσεβάλλετο οἰκτρῶς ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς της. Διότι προσεδόκα, ὅτι ἅμα ἐπανήρχετο εἰς Πετροῦπολιν θὰ καθίστατο ἡ ἐμπεπιστευμένη αὐτῆς καὶ θὰ ἤκουε τὰς ἐκμυστηρεύσεις της ὡς ἐκείνη ἤκουσε τὰς ἰδικάς της κατὰ τὴν περίοδον τῆς μνηστείας της.

Οὕτω δὲ ἐγεννήθη μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν κατ' ἀρχὰς μὲν ἀδιαφορία, εἶτα ψυχρότης καὶ ἐπὶ τέλους ἀπέχθεια.

Ἡ Κυρία Βακτὼφ εἶχε μεταβῆ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον εἰς τὰς ἐπαρχίας, χάριν οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων, ἀφεῖσα τὴν Κλεοπάτραν παρὰ τῇ ἀδελφῇ της. Ἀλλ' ἡ ἀπουσία της, ἥτις κατ' ἀρχὰς εἶχεν ὑποτεθῆ ὅτι θὰ ἦτο βραχεῖα, ἐπεμηκύνθη καὶ ἀπρόοπτα συμβάντα ἠπείλουν νὰ τὴν καταστήσωσι διαρκῆ.

— Τί σημαίνει, εἶπεν ὁ πρίγκιψ Καραμιρώφ, θὰ τὴν κρατήσωμεν μεθ' ἡμῶν μέχρις οὗ νυμφευθῇ!

Ἡ Εἰρήνη οὐδὲν ἀντέταξεν εἰς τοῦτο, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐξέφρασε τὴν συγκατάθεσιν δι' ἑνὸς χαριεστάτου:

— Βεβαια!

Ἀλλὰ κατὰ βάθος ἤλπιζεν, ὅτι ἡ Κλεοπάτρα θὰ εἶχε τὴν διάκρισιν νὰ νυμφευθῇ ταχέως ἵνα μὴ τὴν ἐνοχλῇ ἐπὶ πολὺ διὰ τῆς αἰνιγματώδους παρουσίας της.

Μετὰ τὸ Πάσχα αἱ διασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος ἐπανελήφθησαν καὶ πάλιν καὶ ἡ πριγκίπισσα Καραμιρὼφ ἠνέῳξε τὰς αἰθούσας της διὰ δύο λαμπρῶν χορῶν, ἐν οἷς παρέστη τὸ ἄνθος τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ Καμουτζὶν ἦτο ἐκ τῶν προσκεκλημένων, καὶ ὁ στρατηγὸς κόμης τοῦ Νεουτὼφ ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του τὰς ἑσπερίδας τῆς νεαρᾶς πριγκιπίσης.

Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Καμουτζὶν τὸν εἶχε εἰκονίσῃ ἄριστα, ἀποκαλῶν αὐτὸν Φασουλῆν καὶ δὲν μᾶς μένει νὰ προσθέσωμεν οὐδὲν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος του, πλὴν τοῦ ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξε Φασουλῆς συνδυάζων ἐντελέστερον τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς εὐγενείας μετὰ τοῦ γελοίου.

Μετ' οὐ πολὺ παρετηρήθη ἐν τῷ παρὰ τῇ πριγκιπίσῃ Καραμιρὼφ κύκλῳ, ὅτι ὁ εὐπατρίδης οὗτος δὲν ἔπαυε νὰ παρατηρῇ τὴν ὡραίαν μορφὴν τῆς Κλεοπάτρας, καὶ ὁ Καμουτζὶν ἡμέραν τινὰ πλησιάζων αὐτὸν διὰ τοῦ ἰδιάζοντος αὐτῷ κωμικοσοβαροῦ τρόπου:

— Δὲν εἶνε ὡραία; τῷ εἶπε.

— Τόσον ὡραία, ἀπεκρίθη ὁ κόμης διὰ τῆς λαρυγγώδους φωνῆς του, ὥστε θὰ τῇ ἐζήτουν τὴν ἄδειαν νὰ τὴν κατασκευάσω ἐκ μαρμάρου, ἵνα ἔχω πάντοτε πλησίον μου τὴν μορφήν της.

Τοῦτο, ὡς δύναται νὰ εἰκάσῃ ὁ ἀναγνώστης, ἐγένετο ἀμέσως γνωστὸν πρὸς τὴν Κλεοπάτραν καὶ ὁ κόμης τοῦ Νεουτὼφ ἔσχε μετ' οὐ πολὺ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ τὴν νεάνιδα καθιζουσαν ἐπὶ ἕδρας, ἐνῷ τῷ ὡμίλει ἵνα μὴ τὸν κρατῇ ὄρθιον καὶ κουράζῃ τοὺς πόδας του. Ἦτο ἁπλῆ πρᾶξις φιλανθρωπίας βεβαίως, ἀλλὰ ἡ φιλανθρωπία αὕτη τῷ ἐπέτρεπε νὰ μείνῃ πλησίον της καὶ νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' αὐτῆς ἐπὶ πολὺ περισσότερον χρονικὸν διάστημα παρ' ὅσον συνεπάγεται ἡ ἐκ μιᾶς συναντήσεως ἐν αἰθούσῃ χοροῦ γνωριμία.

Ὁ κόμης Νεουτὼφ μέχρι τοῦδε εἶχε θαυμάσῃ τὸ κάλλος της, ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του ὅταν ἐκ τῶν πρώτων της λέξεων κατενόησε τὴν εὐθύτητα τῆς κρίσεως καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ πνεύματός της. Διότι ἡ Κλεοπάτρα δὲν ἠμέλησε νὰ τῷ ἐπιδείξῃ ἅπαντας τοὺς ἐν ἑαυτῇ κεκρυμμένους θησαυροὺς μετὰ πρωτοφανοῦς εἰς πάντας φιλαρεσκείας. Ὁ γηραιὸς κόμης ἦτο κατ' αὐτὴν ἡ γέφυρα δι' ἧς τὰ δῶρα, δι' ὧν ἡ φύσις καὶ ἡ ἀνατροφὴ τὴν εἶχον προικίσῃ, ἔμελλον νὰ διέλθωσιν, ὅπως φθάσωσι πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα.

Ἡ μεταξὺ τοῦ Βορὶς καὶ τοῦ γέροντος φίλου τοῦ πατρός του φιλία ἦτο γνωστὴ εἰς πάντας καὶ ἦτο καταφανὴς ἡ εὐχαρίστησις, ἣν ἐδοκίμαζεν ὁ τριακονταοκταετὴς ἡγεμονίδης ἐν τῇ συναναστροφῇ τοῦ γηραιοῦ πολεμιστοῦ τοῦ 1812, οὗ τὸ ζωηρὸν καὶ διαυγὲς πνεῦμα ἀντελαμβάνετο καὶ ἐχαρακτήριζε τά τε πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὴν πιστοτέραν αὐτῶν μορφήν. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς τοῦ κόμητος Νεουτὼφ συμπέσῃ νὰ διατηρῶσι τό τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα ἄρτιον, ἀποβαίνουσιν ἀνεκτίμητοι. Οὗτος τά διετήρει. Ἐπὶ πλέον διατελέσας ἀκόλουθος τῆς μεγάλης Αἰκατερίνης, ἐγνώριζε τὰ πάντα, ἔκρινε καὶ ἐνόει τὰ πάντα δι' ἁπλότητος οὐχὶ εὐήθους, ἀλλὰ συνετῆς καὶ δικαίας. Κατὰ δὲ τὸ περίφημον ἀξίωμα εἶχεν ἐξασκήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον τὴν διπλωματίαν, ὥστε εἶχεν ἐπανέλθῃ εἰς τὴν εἰλικρίνειαν. Διά τὸν μέγαν δοῦκα Βορὶς ὁ κόμης Νεουτὼφ ἦτο νέος κόσμος ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, διατελῶν ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ μετὰ τῶν ἰδίων του ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων. Καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸν ἠγάπα, τὸν ἐξετίμα, καὶ ἐσέβετο τὰς κρίσεις του.

Ἡ Κλεοπάτρα κατὰ συνέπειαν δὲν εἶχε σφάλῃ εἰς τοὺς ὑπολογισμούς της. Καὶ ὁ δοῦξ ἤκουσε μετ' ἀπορίας, ὅτι ἡ ὡραία κόρη πλὴν τῆς καλλονῆς της ἐκέκτητο καὶ τὰ δῶρα τοῦ πνεύματος, ἅτινα ἀνυψοῦσι τὴν γυναῖκα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν παντὸς ἀνδρὸς εἰς σφαῖραν ὑπερέχουσαν τῶν γυναικῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

— Ποῦ νὰ τὸ φαντασθῇ τις! ἀνέκραξεν ὁ μέγας δοῦξ διὰ τόνου πλήρους ἐκπλήξεως.

— Ὁ Καμουτζὶν θὰ τὸ ἐγνώριζε βεβαίως, εἶπεν ὁ κόμης ἐν ἀπορίᾳ.

— Ὁ Καμουτζὶν!... Νομίζω ὅτι μοὶ εἶπε κάτι..... Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι ὑπῆρξεν ἄκαμπτος πρὸς αὐτόν.

— Φαίνεται.....ἀπεκρίθη ὁ στρατηγὸς λακωνικῶς.

Ἐν τούτοις ὁ Βορὶς ἤρξατο νὰ ἐρωτᾷ πολὺ συχνὰ τὸν φίλον του περὶ τῆς νεαρᾶς καὶ εὐειδοῦς γνωριμίας του, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον καὶ νὰ τὸν πειράζῃ, προσποιούμενος, ὅτι ἀμφέβαλλε περὶ τῆς εὐφυΐας ἢ τῆς καλλονῆς της, ἵνα διασκεδάζῃ ἐξοργίζων αὐτόν.

— Στοιχηματίζω, ἀνέκραξεν ἡμέραν τινὰ ὁ δοῦξ, ὅτι τὴν ἐρωτεύεσθε.

— Τὴν ἐρωτεύομαι, ὑψηλότατε; Ἂν ἀρέσκῃ εἰς τὴν αὐτοκρατορικήν σας ὑψηλότητα νὰ παίζῃ μὲ τὰ αἰσθήματα ἀνθρώπου τῆς ἡλικίας μου, εἶμαι ἐρωτευμένος... Ἀλλ' ἔχετε ἄλλους γελωτοποιούς..... καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰσέτι ἀρκούντως παλίμπαις, ἵνα ἀποθῇ τόσον εὔκολον νὰ μὲ περιπαίζωσι.

— Μή, μή, ἀνέκραξεν ὁ Βορίς, δὲν τὸ εἶπον, ἵνα σὲ δυσαρεστήσω, γέρων, πατέρα μου.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ δουκὸς καὶ ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τῆς προσηγορίας, ὅστις ἐν τῷ στόματι τοῦ Τσάρου καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ εἶνε ὑψηλὴ ἔνδειξις εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως, ἀφώπλισαν τὸν κόμητα, ὅστις μεταμεληθεὶς διὰ τὴν ὀργήν του κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμοὺς καί:

— Συγγνώμην, εἶπεν, εἶχον ἄδικον νὰ λάβω ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὴν ἀστειότητά σας.

Ὁ μέγας δοῦξ ἔθηκε φιλικῶς τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἀνδρός, ὅστις εἶχε λάβῃ πέντε πληγὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς οἰκογενείας του καί:

— Αὐτὸς ὁ Καμουτζὶν μὲ διαφθείρει, εἶπε μειδιῶν. Ἀστειεύεται μὲ ὅλα τὰ πράγματα, τόσον συχνά, ὥστε μὲ ἐσυνήθισε νὰ παραβαίνω καὶ ἐγώ, ἐνίοτε, τὰ ὅρια τῆς εὐπρεπείας.

— Ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἐδοκίμασε ν' ἀστειευθῇ ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δεσποινίδα Βακτώφ.

— Ὄχι..... Οὐδέποτε. Εἶνε τῇ ἀληθείᾳ περίεργον πῶς. Φαίνεται, ὅτι τὴν φοβεῖται. Ὅπως δήποτε διακηρύττει, ὅτι τὴν ἀγαπᾷ ἐμμανῶς.

— Αὐτός!..... ἀνέκραξεν ὁ στρατηγός. Ἀλλ' ὡς εἴπατε πρὸ ὀλίγου δὲν σέβεται τίποτε.

Μετὰ ταῦτα ἡ συνομιλία ἐστράφη εἰς σπουδαιότερα ἀντικείμενα. Ὅταν δ' ἀνεχώρησεν ὁ στρατηγός, ὁ μέγας δοῦξ ἐποίησε βήματά τινα ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του λέγων:

— Τίς θὰ τὸ ἐφαντάζετο!

Δὲν ἐπρόκειτο ἤδη περὶ τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλὰ περὶ τοῦ παραδόξου ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ὁ γέρων Νεουτὼφ ἐδείκνυε πρὸς αὐτήν.

Ὁ Καμουτζὶν καὶ ὁ Νεουτώφ.... ὁποία ἄβυσσος διαφορᾶς μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων! Καὶ ὅμως καὶ οἱ δύο ἠγάπων καὶ ἐσέβοντο αὐτὴν τὴν θαυμασίαν Κλεοπάτραν... Αὐτὴ ὅμως τίνα ἠγάπα;

— Εἶνε μυστήριον, εἶχεν εἴπῃ ὁ Καμουτζίν.

Καὶ ὁ μέγας δοῦξ κατελήφθη ὑπ' ὀργῆς ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ, ὅτι πλάσμα, οἷον ὁ Καμουτζίν, ἐτόλμα νὰ ὁμιλῇ περὶ αὐτῆς, τῆς τοσοῦτον σεβαστῆς καὶ ἀξιοπρεποῦς νεάνιδος.

Εἶνε μυστήριον! Αἴφνης ὁ Βορὶς ἐνεθυμήθη τὸ βλέμμα, δι' οὗ τὸν εἶχε ἀτενίσῃ αὕτη ἐν τῷ θεάτρῳ.

Ἦτο λοιπὸν δυνατὸν ν' ἀγαπᾷ ἄλλον, ἀφοῦ εἶχε προσελκύσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ διακαὲς ἐκεῖνο βλέμμα;

Δὲν εἶνε ἀσύνηθες πρᾶγμα διὰ τοὺς ἡγεμονίδας νὰ ἀγαπῶνται ὑπὸ δεσποινίδων, διότι τίς εἶνε ἡ κόρη, ἥτις δὲν αἰσθάνεται τὴν φιλοτιμίαν νὰ προσελκύσῃ ἐν προσηνὲς βλέμμα παρ' αὐτῶν; ἀλλ' ἤδη τὸ πρᾶγμα παρουσιάζετο ὑπ' ἄλλην μορφὴν καὶ ὁ μέγας δοῦξ ἔστη ἐπί τινας στιγμὰς διανοούμενος περὶ αὐτοῦ, ἐνῷ ἔπαιζε μὲ τὴν μάχαιραν, δι' ἧς ἔκοπτε τὰ βιβλία του.

— Τί ἀφροσύνη! ἐσκέφθη ἀπωθῶν τὴν ἄψυχον ἐμπεπιστευμένην του, νὰ κάθημαι νὰ ρεμβάζω, διότι μία κυρία τῆς τιμῆς ἔχει ὡραίους ὀφθαλμούς!

Καὶ κρούσας τὸν κώδωνα ἐζήτησεν ἵππον καὶ ἐξῆλθεν εἰς περίπατον μετὰ τοῦ Καμουτζίν. Ἀλλ' ἤδη ἡ συναναστροφὴ τοῦ εὐνοουμένου του δὲν ἔσχυσε νὰ τὸν διασκεδάσῃ ποσῶς.

Ζ'.

Δὲν πρέπει νὰ σπεύδωμεν, ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν κεκρυμμένον τι τέλος ἀσφαλῶς καὶ διὰ πλαγίων μέσων.

Ἡ Κλεοπάτρα δὲν ἔσπευδε ποσῶς. Ὀλίγον ἐφρόντιζεν ἂν διήρχοντο αἱ ἑβδομάδες καὶ οἱ μῆνες. Ὁ καιρὸς παρέρχεται ἀνεπαισθήτως, ὅταν γνωρίζῃ τις νὰ χρησιμοποιῇ τὰς στιγμάς του. Ἐνίοτε ἐφαντάζετο, ὅτι ἐχώρει ἐν βῆμα πρὸς τὰ πρόσω, ἐπὶ τῆς χαραχθείσης πορείας της, ἄλλοτε πάλιν ἐνόμιζεν, ὅτι ὠπισθοδρόμει κατὰ παρασάγγας καὶ ὅτι θὰ ἠδυνάτει νὰ φθάσῃ ποτὲ εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ της.

Ἐσπέραν τινά, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Αὐλὴ ἀπέρχεται ἐκ Πετροῦπόλεως ὅπως ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ θερινὸν ἀνάκτορον τοῦ Τσαρκοέ-Σέλο, ὁ μέγας δοῦξ διερχόμενος ἐκ τινος αἰθούσης ἐν τῇ πρὸς τοὺς θαλάμους τῆς αὐτοκρατείρας ὁδῷ του, παρετήρησε τὴν Κλεοπάτραν πορευομένην ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους πρὸς αὐτόν.

Ὀθούμενος ἐκ περιεργείας νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κόρην ταύτην, περὶ ἧς εἶχεν ἀκούσῃ τοσούτους ἐπαίνους καὶ ἣν σχεδὸν δὲν ἐγνώριζεν ἐκ τοῦ πλησίον, ἐβράδυνε τὸ βῆμά του καὶ συναντήσας αὐτὴν ἔστη. Ἐφλέγετο ἐξ ἐπιθυμίας νὰ τῇ ὁμιλήσῃ, ἵνα ἴδῃ ἂν ὁ σοβαρὸς ἦχος τῆς φωνῆς της θὰ ἠλλοιοῦτο, ἐνῷ θὰ ἀπηύθυνε τὸν λόγον πρὸς αὐτόν.

— Μόνη, δεσποινίς, τῇ εἶπεν, ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τούτῳ τῶν θαλάμων;...

— Εἶμαι κατάκοπος, ὑψηλότατε.... Ἐζήτησα τὴν ἄδειαν ν' ἀπέλθω εἰς τὴν κατοικίαν μου....

Ἡ φωνή της ἔτρεμεν ὅταν ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας, καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἔνευον κάτω, ἐνῷ ἐλαφρὸν ἐρύθημα ἀνήρχετο ἐπὶ τῶν παρειῶν της καὶ τὰς καθίστα ὡραιοτέρας τοῦ συνήθους.

— Ἐλπίζω, ὅτι δὲν εἶσθε ἀσθενής, τῇ εἶπε, προσπαθῶν νὰ κρατήσῃ τὴν ἐμπρέπουσαν ψυχραιμίαν του.

— Ὄχι, ὑψηλότατε, ἦτο ἁπλῆ ἡμικρανία, ἥτις ἤδη ἤρξατο νὰ παρέρχεται.

Ταῦτα λέγουσα ἀνέβλεψε πρὸς αὐτόν, ἵνα διὰ τοῦ ψυχροῦ καὶ ἀταράχου βλέμματός της διαφεύσῃ τὴν αὐθάδειαν τῶν λόγων της.

Ὁ μέγας δοῦξ σχεδὸν ὠργίσθη, διότι ἐτόλμησε νὰ τὸν προσβλέψῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀλλ' ἂν ἔπραττεν ἄλλως, θὰ τὴν περιεφρόνει.

— Εὔχομαι νὰ μὴ εἶνε τίποτε, τῇ εἶπεν οὗτος χαιρετῶν αὐτὴν φιλοφρονέστατα. Καλὴν νύκτα, δεσποινίς.

Αὕτη ὑπεκλίθη ἐδαφιαίως πρὸ αὐτοῦ καὶ ἀπεμακρύνθη χωρὶς νὰ στραφῇ.

Ἡ Κλεοπάτρα κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ἔσχε τὴν ὑπεροχήν, καθ' ὅσον ὁ Βορὶς ἐστράφη καὶ τὴν συνώδευσε διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, μέχρις οὗ ἔγεινεν ἄφαντος εἰς τὸ βάθος τῶν θαλάμων· ἔπειτα συστρέφων τὸν μύστακά του ἐπανέλαβε τὴν ὁδόν του.

Μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο συνηντήθησαν πολλάκις, καὶ ὁ μέγας δοῦξ πάντοτε τὴν ἐπλησίαζεν ἀπευθύνων αὐτῇ τὸν λόγον.

Ἡ Αὐλὴ μετέβη εἰς Τσαρκοέ-Σέλο καὶ αἱ συναντήσεις ἐγένοντο σπανιώτεραι, καίτοι ὁ δοῦξ κατὰ τὸ θέρος τοῦτο ἐσύχναζεν εἰς τὴν Αὐλήν, πολὺ συνηθέστερον ἢ ἄλλοτε, καὶ ἐλάμβανεν εὐχαρίστως μέρος εἰς τὰς εὐθύμους ἑσπερίδας τῆς Τρίτης καὶ τῆς Πέμπτης. Ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς θέσεώς του δὲν ἠμπόδιζεν ἤδη τὸν δοῦκα νὰ τὴν συναντᾷ ἐν τῷ κήπῳ. Ἦσαν συναντήσεις ἐπικίνδυνοι, καθόσον τὰ δένδρα τοῦ κήπου εἶχον περισσοτέρους ὀφθαλμοὺς ἢ φύλλα, ἀλλὰ τίς θὰ ἐτόλμα νὰ παρεξηγήσῃ τὰς συναντήσεις ἑνὸς ἡγεμονίδου μετὰ δεσποινίδος τῆς τιμῆς εἰς τὰ μᾶλλον φανερὰ μέρη τοῦ παραδείσου;

Ὁ Καραμιρὼφ μετὰ τῆς συζύγου του ἐνοικίασαν μίαν ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ἐπαύλεων τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως, ἵνα εὑρίσκωνται πλησίον τῆς αὐλῆς. Ἡ Τσαρκοέ-Σέλο, ἂν δὲν ἦτο αὐτοκρατορικὴ διαμονή, δὲν θὰ ἦτο οὐδενὸς λόγου ἀξία. Αἱ ὁδοί της εἶνε εὐρεῖαι, ἵνα δύανται νὰ διέρχωνται χείμαρροι ὀχημάτων, ἀλλὰ κονιορτώδεις καὶ κακῶς πεφυτευμέναι. Ἐνῷ δὲ θὰ ἠδυνάτει τις νὰ εὕρῃ ἐν ρινόμακτρον, ἂν εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγοράσῃ τοιοῦτον, ὑπάρχουν ἄπειρα χρυσοχοεῖα καὶ ἀδαμαντοπωλεῖα ἐν αὐτῇ.

Ἐν τῇ τεχνητῇ ταύτῃ πόλει ὁ Καμουτζὶν κατώρθωνε νὰ ἐξασκῇ μετὰ πλείονος ἀνέσεως τὴν ἐμπαικτικήν του ἰδιοφυΐαν. Οἱ ἀστεϊσμοί του δὲν ἦσαν πάντοτε εὐάρεστοι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐξοχῇ τὰ πάντα συγχωροῦνται!.... Ἡ ἐθιμοτυπία ἦτο συγκαταβατικωτέρα, καὶ ἐγέλων ἀσμενέστερον· Οὕτω τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ καύσῃ ἅπαντα τὰ φύλλα, ἐν οἷς ἦσαν γεγραμμένα τὰ μέρη τοῦ μουσικοῦ τεμαχίου, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ παιανίσῃ ἡ μουσικὴ ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα, καὶ ἐγένετο αἰτία νὰ παραχθῇ διαβολικὴ κακοφωνία ἀντὶ ἁρμονίας, ἡ αὐτοκρατορικὴ οἰκογένεια ἐγέλασεν ἐγκαρδίως διὰ τοῦτο.

Ἡ καλαισθησία τῆς Εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγένετο πριγκίπισσα, εἶχε λεπτυνθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε αἱ ἀστειότητες τοῦ Καμουτζὶν τῇ εἶχον καταστῆ πλέον ἀφόρητοι.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, εἶπεν ἡμέραν τινὰ πρὸς τὸν σύζυγόν της, ἔχει καθ' ὅλα τὰς ὁρέξεις παραγγελιοδόχου. Δὲν ἐννοῶ πῶς τὸν δέχεσθε. Καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ἣν ὑπέθετον κάπως σοβαρωτέραν, δὲν καταλαμβάνω πῶς κατορθώνει νὰ διασκεδάζῃ μὲ αὐτόν.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐποίησε κίνημα ἀνυπομονησίας εἰς τὰς λέξεις ταύτας τῆς ἀδελφῆς της. Ἀλλ' ὁ Καραμιρὼφ ἠρκέσθη νὰ γελάσῃ ἀθῴως καὶ νὰ εἴπῃ:

— Ὁ Καμουτζίν; ἀλλ' αὐτὸς εἶνε κωμῳδία. Τί θὰ ἐγινόμεθα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτός; θὰ ἀπεθνήσκομεν ἐκ τῆς θλίψεως.

Ἡ Εἰρήνη ὕψωσε περιφρονητικῶς τοὺς ὤμους.

— Τοιοῦτοι εἶσθε σεῖς οἱ ἄνδρες! ἐπανέλαβεν ἡ δεκαεννεαέτις Ἀθηνᾶ. Ἀλλ' ὅπως δήποτε τὸ ἐννοῶ διὰ σᾶς, οἵτινες συνήθως δὲν ἔχετε λεπτὰς ἐπιθυμίας· ἀλλὰ σύ, Κλεοπάτρα!....

— Δὲν μὲ διασκεδάζει ποσῶς, ἀπήντη-

πεν αὕτη διὰ φωνῆς ἠρέμου. Ἀλλ' εἶνε καλὸς νέος καὶ ἀρκούντως ἀστεῖος, ἑπομένως δὲν βλέπω τὸν λόγον, δι' ὃν ὤφειλον νὰ ἦμαι δυσκολωτέρα τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἥτις τὸν ἀνέχεται.

— Καὶ σύ! πῶς εἶσαι σχολαστική! ἀντέπεν ἡ Εἰρήνη διὰ χαιρεκάκου τόνου. Ἐλπίζω, ὅτι θ' ἀναπληρώσῃς τὴν μεγάλην κυρίαν τῆς τιμῆς, ὅταν δώσῃ τὴν παραίτησίν της, ἀφοῦ εὑρίσκεις καλὸν πᾶν ὅ,τι ἀπορρέει ἐκ τῶν ἀνακτόρων....

— Εἰρήνη! Εἴσθε ἐπαναστατική! εἶπεν ὁ Καραμιρῶφ διὰ βαρείας φωνῆς.

— Ἰδοὺ καὶ ἕτερος ἐκ τῶν ἀτυχῶν ἀστεϊσμῶν σας, ὑπέλαβεν ἡ Εἰρήνη ὀργίλως.

Ἀλλ' ὁ σύζυγός της δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὀργίζονται εὐκόλως, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ πικρία τῶν λόγων της εἰς οὐδὲν ἕτερον ἐχρησίμευσε, πλὴν εἰς τὸ ν' αὐξήσῃ τὴν ἱλαρότητά του. Τότε ἡ Εἰρήνη σχεδὸν ἐξεμάνη οὐχὶ βεβαίως κατ' αὐτοῦ, ὅστις ἦτο ὁ δεσπότης τοῦ οἴκου του καὶ αὐτῆς τῆς ἰδίας, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀδελφῆς της, ἣν ἐνόμιζεν ὑπεύθυνον διὰ πάντα ταῦτα.

Τὸ ἐξοχικὸν ἐνδιαίτημα, ἐν ᾧ κατῴκουν, καίτοι ἀρκούντως εὐρύχωρον, δὲν ἦτο τὸ μέγαρον Καραμιρῶφ καὶ συνεπῶς ἠναγκάζοντο νὰ ζῶσι κᾶπως πλησιέστερον ἀλλήλων. Ἄλλως τε ὁ θάλαμος τῆς Κλεοπάτρας, ἂν δὲν ἦτο κατειλημμένος ὑπ' αὐτῆς, θὰ ἐγίνετο λαμπρὰ ἰματιοθήκη διὰ τὴν Εἰρήνην, ἥτις ἠναγκάζετο ἤδη νὰ ἔχῃ τὰς ἐσθῆτάς της καὶ τὴν ράπτριάν της ἐν ἑτέρῳ κᾶπως σκοτεινῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ ἡ τελευταία αὕτη παρεπονεῖτο συνεχῶς, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ καλῶς ἕνεκα τοῦ σκότους. Τὸ τοιοῦτον ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν τὴν Εἰρήνην, ἥτις ἀντὶ νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν πρὸς τὴν Λουΐζαν, ἤρξατο νὰ διατίθεται ἐχθρικώτερον πρὸς τὴν ἀδελφήν της, ἥτις ἀκουσίως ἐγένετο αἰτία ἁπάσης τῆς δυσχερείας ταύτης. Σὺν τῷ χρόνῳ ἡ πρὸς τὴν ἀδελφήν της ἀντιπάθεια ηὔξησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐσκέπτετο πλέον περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἢ πῶς ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς. Βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν διώξῃ ἐκ τῆς οἰκίας της, διότι τί θὰ ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι, ὥστε τὸ μόνον μέσον ἀπαλλαγῆς, ὅπερ τῇ ἔμενεν ἦτο νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ καὶ εἰς τοῦτο ἤρξατο νὰ καταγίνεται νυχθημερόν.

Ἤδη ὁ κόμης τοῦ Νευτὼφ διετέλει ἐν Τσαρκοὶ-Σέλο καὶ ἦτο εἷς ἐκ τῶν τακτικῶν προσκεκλημένων τῶν ἀνακτόρων, ἐν οἷς ἀπελάμβανε τῆς συμπαθείας ἁπάσης τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Κατὰ δὲ τὰς ἡμέρας διήρχετο τὰς ὥρας του εἰς ἐπισκέψεις, ὧν τέρμα ἦτο πάντοτε ἡ οἰκία Καραμιρῶφ.

Ἡ Εἰρήνη δὲν τὸν ὑπέφερε, δύναται δέ τις νὰ φαντασθῇ εἰς ποῖον βαθμὸν ἔφθασεν ἡ κατὰ τῆς ἀδελφῆς της ἀπέχθεια, ὅταν ἐπείσθη, ὅτι αἱ συχναὶ ἐπισκέψεις του ἀπέβλεπον αὐτήν.

Ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ κόμητος, χωρὶς ν' ἀπαλλαγῇ καὶ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τοῦτο ἐπηύξανε τὴν ὀργήν της εἰς βαθμὸν ἀνεξήγητον, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ κατὰ σύμπτωσιν ἐπείσθη, ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο καὶ τόσον δυσκατόρθωτον, ὅσον τὸ ἐθεώρει.

Κατά τινα τῶν ἐν τῷ κήπῳ μεταμεσημβρινῶν συναναστροφῶν τῆς πιργκιπίσης, ὁ κόμης τοῦ Νευτὼφ μέλλων ν' ἀπέλθῃ ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς Κλεοπάτρας καὶ τὴν ἠσπάσθη. Κυρία τις παρατυχοῦσα παρετήρησε τοῦτο καὶ στρεφομένη πρὸς τὴν Εἰρήνην τῇ εἶπε:

— Δὲν σᾶς φαίνεται ἀξιοπαρατήρητον τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ δεικνύει ὁ στρατηγὸς πρὸς τὴν ἀδελφήν σας; Θὰ ἐνόμιζέ τις, ὅτι τὴν λατρεύει. Μόνοι αὐτοὶ οἱ γέροντες γνωρίζουσι νὰ ἐκτιμῶσι τὰς γυναῖκάς.

Ἡ Κλεοπάτρα ἐν τούτοις εἶχεν ὁδηγήσει τὸν κόμητα μέχρι τῆς πύλης καὶ ἤδη ἐπανήρχετο βραδέως εἰς τὴν θέσιν της. Ἐδῶ ἡ ἀδελφή της, παρατηροῦσα αὐτήν, ἤρξατο νὰ σκέπτεται, ὅτι πολὺ πιθανὸν νὰ ἀνεῦρε τὸ πρὸ πολλοῦ ἐπιδιωκόμενον μέσον ἀπαλλαγῆς ἀπ' αὐτῆς.

Παρ' ὅλην αὐτῆς τὴν σπουδὴν, ἡ Εἰρήνη ἀφῆκε νὰ παρέλθωσιν ἡμέραι τινές, ἵνα δώσῃ εἰς τὸ πρᾶγμα χροιὰν ὅπως δήποτε φυσικωτέραν, μετὰ τὴν πάροδον τῶν ὁποίων ἡ Κλεοπάτρα ἐπανερχομένη ἐσπέραν τινὰ ἐκ τῶν ἀνακτόρων, εὗρε τὴν ἀδελφήν της περιμένουσαν ἐν τῷ θαλάμῳ της.

Ἡ πρώτη της ἐντύπωσις ὑπῆρξε δυσάρεστος, καθόσον εἶνε σχεδὸν πάντοτε πολὺ ὀχληρὸν νὰ εὕρῃ τις ἄλλον ἐν τῷ θαλάμῳ του, ἂν δὲν εἶνε οὗτος ὁ σύντροφος τοῦ βίου του. Ἄλλως τε ἡ Εἰρήνη καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς παρ' αὐτῇ διαμονῆς τῆς ἀδελφῆς της, μόλις εἰσῆλθε δὶς ἐν τῷ δωματίῳ της, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ Κλεοπάτρα βλέπουσα αὐτὴν ἐν αὐτῷ ἐταράχθη ὑποθέσασα, ὅτι θὰ συνέβαινε δυστύχημά τι.

— Μὲ περιέμενες; τῇ εἶπε διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὴν ἀπαθείας.

— Ναί. Βλέπεις, καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἶσαι ἐν ὑπηρεσίᾳ, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ εἶνε ὁ σύζυγός μου παρὼν καὶ δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ὁμιλήσω κατὰ μόνας. Ὥστε....

Ἡ νεαρὰ γυνὴ εἶχεν ἀναλάβῃ τοσοῦτον ἐπίσημον ὕφος, λέγουσα τὰς λέξεις ταύτας, ὥστε ἡ δύστηνος Κλεοπάτρα ἤρξατο νὰ φαντάζηται μυρία ἀπαίσια πράγματα. Ἐν τούτοις συνεκρατήθη καὶ τὴν ἤκουσεν ἀταράχως.

— Εἶσαι μεγαλειτέρα μου, ἐπανέλαβεν ἡ μικρὰ πριγκίπισα, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι ἔγγαμος, καὶ τοῦτο μοὶ δίδει τὸ δικαίωμα νὰ μεριμνῶ περὶ σοῦ. Ἀκούω πλεῖστα πράγματα, ἅτινα δὲν φθάνουσι μέχρι σοῦ, διότι δὲν λέγονται ἐνώπιον τῶν ἐνδιαφερομένων.

— Σοὶ εἶπον κακὸν δι' ἐμέ; εἶπεν ἀταράχως ἡ Κλεοπάτρα θέτουσα τὰς λευκὰς της χεῖρας ἐπὶ τῆς τραπέζης.

— Κακόν; Ὄχι... Ἐν τούτοις λέγουσι πράγματα, ἅτινα δύνανται νὰ σὲ βλάψωσι. .... Ἐννοῶ δηλαδή, ὅτι ἴσως σὲ ἔβλαπτον, ἂν δὲν κατώρθου τις νὰ ἐμποδίσῃ τὰς φλυαρίας.... Ἂν τις...

— Πόσα τίς! διέκοψεν ἡ Κλεοπάτρα χωρὶς νὰ ταραχθῇ. Ἐλπίζω ὅπως δήποτε, ὅτι δὲν εἶνε τὰ πρόσωπα, ἅτινα μὲ κακολογοῦσι, δὲν εἶνε ἐκεῖνα, ἅτινα προσπαθοῦσι νὰ ἐμποδίσωσι τὰς φλυαρίας.

Κεντηθεῖσα ἐκ τῆς ἀποτόμου ταύτης ἀπαντήσεως ἡ Εἰρήνη ἦλθεν ἀμέσως ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

— Τί θέλεις λοιπόν, ἀφοῦ εἶσαι τόσον δύσπιστος πρὸς ἐμέ; Λέγουσιν ὅτι ἐπιτρέπεις πρὸς τὸν κόμητα τοῦ Νευτὼφ νὰ σοὶ κάμνῃ κᾶπως πρακτικὰς ἐκδηλώσεις ἔρωτος. Καὶ ὅτι ἔσχες μετ' αὐτοῦ ἰδιαιτέρας συνεντεύξεις...

— Εἰρήνη!... ἀνέκραξεν ἡ Κλεοπάτρα ἀνορθουμένη εὐθυτενής.

— Ἡ πριγκίπισα ἐφαίνετο πολὺ μικρὰ ἀπέναντι τῆς μεγαλοπρεποῦς ἀγανακτήσεως τῆς ἀδελφῆς της.

— Δύνασαι νὰ ὀργίζεσαι, ἔσον θέλῃς, εἶπεν ἡ χαιρέκακος μικρὰ πριγκίπισα, ἀλλὰ τὸ λέγουσι,— καὶ προσθέτω, ὅτι ἔχουσι δίκαιον. Οἱ αἰώνιοι κατὰ μόνας περίπατοί σας ἀνὰ τὸν κῆπον δίδουσιν ὑπονοίας, καὶ ὅταν τὸν βλέπωσιν ἀσπαζόμενον τὴν χεῖρά σου, αἱ ὑπόνοιαι....

Ἡ Εἰρήνη ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ἀνέσει τὴν ὁμιλίαν της, καθ' ὅσον αἱ πρῶται αὗται λέξεις εἶχον πληγώσει σκληρῶς τὴν καρδίαν τῆς ἀδελφῆς της, ἥτις δὲν ἐπρόσεχε πλέον εἰς οὐδέν, εἰμὴ εἰς τὸ ἄλγος της.

Δὲν ἤρκει λοιπὸν νὰ εἶνε τις ἄμεμπτος, ἔπρεπε ν' ἀπωθῇ τὰς μᾶλλον ἀγνὰς περιποιήσεις... ἵνα ἀρέσκῃ εἰς τίνα;... Εἰς τὸν κόσμον; Ἀλλ' ὁ κόσμος δὲν ἐνδιεφέρετο περὶ τῶν πράξεών της, καὶ ἡ Κλεοπάτρα ἦτο πεπεισμένη, ὅτι οἱ κακοήθεις οὗτοι ὑπαινιγμοὶ ἦσαν ἀποκυήματα τῆς κεφαλῆς τῆς ἀδελφῆς της. Τί ἐπεθύμει λοιπὸν παρ' αὐτῆς ἡ ἀδέκαστος αὕτη ἀδελφή, ἥτις τῇ προσέφερε τὴν φιλοξενίαν της, ἵνα δυνηθῇ τώρα νὰ τὴν ἐπιπλήξῃ ὡς μὴ σεβομένην αὐτήν;

— Ἐπὶ τέλους, εἶπεν, ἐγείρουσα τοὺς πλήρεις ἀξιοπρεπείας, ἀλλὰ σχεδὸν δακρυσμένους ὀφθαλμούς της ἐπὶ τῆς κατηγόρου της—τί ἐπιθυμεῖς παρ' ἐμοῦ;

— Νὰ νυμφευθῇς, ἀπεκρίθη ἡ Εἰρήνη, ἐγειρομένη ὅπως ἐξέλθῃ.

— Δὲν θέλω νὰ νυμφευθῶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἶπεν ἡ Κλεοπάτρα, τονίζουσα τὰς λέξεις.

— Τότε βλέπεις, ὅτι αἱ κακαὶ γλῶσσαι δὲν ἔχουν ἐντελῶς ἄδικον.

— Τί ἐννοεῖς; εἶπεν ἡ κόρη ἤρεμος μὲν ἀλλ' ὠχριῶσα, ἐνῷ ὡμίλει.

— Ἐννοῶ, ὅτι λέγουν, ὅτι εὑρίσκεις περισσότερον συμφέρον νὰ θέλῃς τὸν γέροντα Νευτὼφ.... παρὰ νὰ νυμφευθῇς σύζυγον ἧττον πλούσιον.

— Εἰρήνη, ἀπώλεσας τὰς φρένας, εἶπεν ἡ Κλεοπάτρα.

—Διόλου. Πάντες γνωρίζουσιν, ὅτι κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ Νευτὼφ... Δὲν ἔχει οὕτω;... Ἀλλ' εἶνε ὁ πιστὸς κύων τοῦ κυρίου του καὶ γαυγίζει, ἵνα μὴ εἰσέλθωσιν οἱ κλέπται εἰς.. . Ὁπωσδήποτε ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ἐννοῆς. Ἐννοῶ νὰ εἶνε ἡ οἰκία μου ἀξία σεβασμοῦ καὶ σεβαστὴ παρὰ πάντων, σὺ δὲ ὀφείλεις νὰ συντελέσῃς εἰς τοῦτο.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐξῆλθεν, ἀφεῖσα τὴν Κλεοπάτραν ἐμβρόντητον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς κακεντρεχείας της.

Ὅταν ἐβεβαιώθη, ὅτι ἦτο μόνη καὶ ὅτι ἡ ἀδελφή της δὲν θὰ ἐπανήρχετο πλέον, ἀφῆκε τὴν κεφαλήν της νὰ πέσῃ ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ ἔκλαυσε πικρῶς.

Αἱ συνομιλίαι της μετὰ τοῦ Νευτὼφ ἀ-

πετέλουν μέρος τῆς ὑπάρξεώς της. Ἦσαν ἡ μόνη της ἡδονή, ὡς εἶνε εἰς τὸν νεαρὸν μαθητὴν ἡ ὥρα τῆς ἐπανόδου ἐν τῇ οἰκίᾳ του· Ἄλλως τε τῷ ὡμίλει περὶ τοῦ μεγάλου δουκός.

Πρώτην ἤδη φορὰν ἡ Κλεοπάτρα ἤρξατο νὰ ἐρωτᾷ τὴν καρδίαν της, ἂν ἠγάπα τὸν μέγαν δοῦκα. Κατ' ἀρχὰς δὲν τὸν ἠγάπα βεβαίως. Ἐπεθύμει μόνον νὰ πλησιάσῃ τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου, ἀφοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ τὰς ἀνέλθῃ. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἠδύναντο νὰ μειώσωσι τὸν πρὸς τὰς οἰκίας των ὀφειλόμενον σεβασμόν.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους τί ἐσήμαινεν, ἂν τὸν ἠγάπα; τί ἐσήμαινεν, ἂν ἠγάπα τὸν ἄνθρωπον, ὑπὲρ οὗ ἐδέοντο δημοσίᾳ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πρὸ τοῦ ὁποίου ἔκλινον πᾶσαι αἱ κεφαλαί; Τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ἂν ἤθελεν ἡ μοῖρα, θὰ ἐγίνετο ἴσως ὁ δεσπότης ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας;...

Ἂς τὴν ἠγάπα μόνον, καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ θὰ καθίστατο εὐτυχέστερος αὐτοῦ· τοσοῦτον θὰ ἦτο ἡ εὐγνωμοσύνη της.

Καὶ ἤδη δὲν προεκάλει πλέον τὸν ἔρωτα, ἀλλὰ τὸν ἐλάτρευεν, οὐχὶ ὡς ἁπλῆν θεότητα, ἀλλὰ ὡς ἀγαθὴν θεότητα, παρέχουσαν τὴν εὐδαιμονίαν.

Ἠγέρθη καὶ ἔβρεξε τὸ καῖον πρόσωπόν της, εἶτα ἠνέῳξε τὸ παράθυρον, ὅπως ἀναπνεύσῃ.

Αἱ νύκτες ἦσαν εἰσέτι ἀστερόεσσαι, καίτοι ὁ Ἰούλιος εἶχε σχεδὸν παρέλθῃ. Τὰ ἀρώματα τῶν πεδιάδων ἐφέροντο ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς αὔρας πρὸς αὐτήν, ἀφοῦ ἐμίγνυντο μὲ τὰς ποικίλας εὐωδίας τῶν ἀνθέων τοῦ κήπου. Καὶ ἡ Κλεοπάτρα κατὰ ταύτην τὴν πλήρη ποιήσεως ὥραν τῆς νυκτός, ἐθυθίσθη εἰς ρεμβασμοὺς καὶ ἐφαντάσθη δάσος, ἐν ᾧ περιεπάτει παρὰ τὸ πλευρὸν ἐκείνου, ὃν θὰ ἠγάπα, ἐν παρομοίᾳ τῆς παρούσης ἑσπέρας. Θὰ ἠγάπα, θὰ ἠγαπᾶτο καὶ θὰ ἦτο εὐδαίμων.

— Ὦ πρίγκηψ μου, ἐψιθύρισεν.

Αἴφνης φωνὴ ἐνδόμυχος ἤρξατο νὰ λαλῇ ἐν ἑαυτῇ καὶ νὰ τῇ λέγῃ, ὅτι δὲν ἠγάπα τὸν μέγαν δοῦκα. Καὶ ἡ φωνὴ δὲν τὴν ἠπάτα, διότι ἡ ποίησις τῆς φύσεως δὲν τῇ ἀνεμίμνησκε τὴν εἰκόνα του· αὕτη ἀναπαρίστατο ἐν τῇ φαντασίᾳ της, μόνον ἐν μέσῳ τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν κήπων τῶν μεγιστάνων.

— Καὶ ὅμως αὐτὸν θέλω! εἶπε κλείουσα τὸ παράθυρον.

. . . . . .

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν διεξήχθησαν καθ' ὅλον τὸ κράτος αἱ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, καθ' ἃς τὴν νίκην ἤρατο ἡ ἀντιπολίτευσις διὰ καταπληκτικῆς πλειοψηφίας. Τὴν τρίτην ὁ πρωθυπουργὸς κ. Τρικούπης ὑπέβαλε τῷ Βασιλεῖ τὴν παραίτησιν τοῦ ὑπουργείου, προσεκλήθη δὲ αὐθημερὸν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Δηλιγιάννης, εἰς ὃν ἐδόθη ἐντολὴ περὶ σχηματισμοῦ νέου ὑπουργείου. Ὁ κατάλογος τῶν νέων ὑπουργῶν ὑποβληθήσεται τῷ Βασιλεῖ αὔριον ἢ τὴν Δευτέραν.— Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Κανακάρης ἀποτυχὼν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ὑπέβαλε τηλεγραφικῶς ἀπὸ τῆς Δευτέρας τὴν παραίτησίν του.—Τηλεγραφικῶς ἐπίσης διεβίβασαν τὰς παραιτήσεις των οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, Βιέννῃ καὶ Βερολίνῳ πρεσβευταὶ κ. κ. Μαυροκορδάτος, Δραγούμης καὶ Βλάχος.—Ὑπεγράφη σύμβασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας, ἰσχύουσα μέχρι τῆς πρώτης Φεβρουαρίου 1891 καὶ καθορίζουσα ἀπαγόρευσιν αὐξήσεως τοῦ ἐπὶ τῆς σταφίδος δασμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ἐλαττώσεις δὲ δασμολογικὰς γαλλικῶν προϊόντων ἐν Ἑλλάδι. — Τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν καὶ Ἀγγλίαν ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας. —Αὐθημερὸν ἀνεχώρησαν ὁ μέγας δοῦξ καὶ ἡ δούκισα τοῦ Μεκλεμπούργου.—Ἀπεβίωσεν ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἀδελφὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τέως Ἀντιπολιτεύσεως Νικόλαος Η. Δηλιγιάννης.—Αὔριον ἡ μεθαύριον καταπλέει τὸ νέον θωρηκτὸν Σπέτσαι. — Τὸ πρὸς τὸν Διάδοχον δῶρον τῶν Κυπρίων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων του, εἶνε παμμέγιστος χάρτης τῆς Κύπρου εἰς γλῶσσαν ἀγγλικήν, περικλείεται δὲ ἐν θήκῃ ἀργυρᾷ πολυτελεῖ καὶ ἐντέχνως ἐξειργασμένῃ· ἀνετέθη δὲ ἡ ἐπίδοσις τῷ κ. Ἀνέστῃ Κωνσταντινίδῃ, ὅστις προσήνεγκε τῷ Διαδόχῳ τὸν χάρτην, προσφωνήσας ὡς ἀκολούθως:

«Ὑψηλότατε,

»Ἡ Κύπρος προσφέρει διὰ τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος ἑαυτὴν πρὸς τὴν μητέρα Ἑλλάδα μεθ' ἧς ἀρρήκτως συνδέεται διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ αἵματος καὶ τῶν πόθων, ἀναμένουσα ἀνυπομόνως τὴν στιγμήν, καθ' ἣν θὰ ἑνώσῃ τὰς τύχας της μετ' αὐτῆς».

Ὁ διάδοχος εὐμενῶς ἀπεδέξατο τὸ δῶρον, ἐκφράσας εὐχαριστήρια.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ

Τὰ μέχρι τῆς χθὲς γνωστὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἀναδεικνύουσιν ὡς βουλευτὰς τοὺς ἑξῆς· οἱ σημειούμενοι δι' ἀστερίσκου ἀνήκουσιν εἰς τὴν τέως συμπολίτευσιν

Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας

Οἱ κ. κ. Σκουζές*, Συγγρός*, Ζυγομαλᾶς, Λεβίδης, Δραγούμης*, Ράλλης, Δ. Μ. Καλλιφρονᾶς*, Ψύλλας*, Φιλάρετος*, Δημητρίου*, Ρετσίνας*, Μτουρίδης*, Μελᾶς*.

Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Οἱ κ. κ. Τρικούπης*, Λ. Δεληγεώργης, Δ. Χατζόπουλος, Ν. Μακρῆς, Ν. Σισμάνης*, Δ. Βουλπιώτης*, Τ. Μαυρομμάτης*, Ν. Κανναβός, Κ. Ράγκος* καὶ Μ. Ἰατρίδης.

Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος

Οἱ κ. κ Α. Κοντογούρης, Ἀχ. Γεροκωστόπουλος, Ν. Κουμανιώτης, Δ. Χοΐδας, Λ. Σταμάτης, Α. Ζαΐμης, Ν. Πετρεζᾶς, Α. Παπαγιανακόπουλος, Ἰ. Ζωγράφος, Ἰ. Κρεστενίτης, Δ. Σπηλιάδης, Α. Πετραλιᾶς, Δ. Παυλόπουλος καὶ Α. Παναγιωτόπουλος.

Νομὸς Ἀρκαδίας

Οἱ κ. κ. Θ. Η. Δηλιγιάννης, Θ. Β. Δηλιγιάννης, Ἰ. Α. Ἀντωνόπουλος, Ἠλ. Φλέσσας, Φ. Βάρβογλης, Π. Μανέτας, Κ. Κωνσταντόπουλος, Χρ. Χριστόπουλος, Ἀρ. Σακελλαρόπουλος, Κων. Κατσικόπουλος, Εὐθ. Σπυράκης καὶ Θ. Πέρρος.

Νομὸς Κυκλάδων

Οἱ κ. κ Σ. Παγανέλης, Γ. Μπούμπουλης, Α. Μαυροκορδᾶτος, Κ. Ἀργυρόπουλος, Χ. Νεγρεπόντης, Γ. Κόρπας, Π. Ταταράκης, Μ. Δαμιράλης, Ο. Μαῦρος, Γαβελᾶς, Ν. Συνοδινός καὶ Γ. Μαυρομαρᾶς.

Νομὸς Ζακύνθου

Οἱ κ. κ. Ροβ. Ρώμας, Λουδ. Ρώμας, Κ. Λομβάρδος* καὶ Δ. Στεφάνου*.

Σπετσῶν

Ὁ κ. Δ. Γουδῆς*.

Ὕδρας

Οἱ κ. κ. Ν. Τσαμαδὸς* καὶ Θ. Γκίκας*.

Ν. Ψαρῶν

Ὁ κ. Θεμ. Κανάρης*.

Νομὸς Ἄρτης

Οἱ κ. κ. Κ. Καραπάνος καὶ Γ. Παχύς*.

Νομὸς Τρικάλων

Οἱ κ. κ. Α. Βασσαρδάνης, Δ. Τερτίπης, Ἰ. Μπαλάσκας, Β. Ἀζᾶς, Σ. Χατζηγάκης, Σπ. Γεωργόπουλος, Τ. Γιαννοῦτσος καὶ Ν. Τραμπάζης.

Νομὸς Λαρίσσης

Οἱ κ. κ. Ν. Γεωργιάδης, Γ. Φιλάρετος, Ν. Κοκωσλῆς*, Ν. Σχινᾶς, Ἰ. Φίλιος, Ν. Ριζόπουλος, Ἰ. Παπαδόπουλος, Δ. Οἰκονομίδης, Η. Ζαρίμπας καὶ Μ. Δάλλας.

Νομὸς Εὐβοίας

Οἱ κ. κ. Ἠρ. Γαζέπης, Α. Κοντόσταυλος, Α. Πετσάλης, Π. Λεβέντης, Μ. Ἀβέρωφ*, Ν. Μπαλάφας* καὶ Β. Βουδούρης*.

Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος

Οἱ κ. κ. Ἀθ. Εὐταξίας, Α. Σιμόπουλος*, Δ. Ζουλούμης*, Κ. Τράκας, Δ. Πετρόπουλος*, Π. Σκουμπουρδῆς*, Ν. Χατζίσκος*, Γ. Χαλκιόπουλος* καὶ Ἀλ. Παπαλουκᾶς*.

Νομὸς Κερκύρας

Οἱ κ. κ. Ε. Τσαρλαμπᾶς, Γ. Θεοτόκης*, Ἰ. Κοσκινᾶς, Ἰ. Σέχος, Α. Καποδίστριας, Π. Κωνσταντᾶς, Η. Βαλαωρίτης* καὶ Α. Ζερβός*.

Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας

Οἱ κ. κ. Ἰ. Δηλιγιάννης, Ἠλ. Ποταμιᾶνος*, Δ. Πετρίδης, Γ. Φαρμακόπουλος, Α. Γεωργαντᾶς, Σ. Νοταρᾶς, Δ. Οἰκονομόπουλος, Α. Δημητριάδης* καὶ Μεντζελόπουλος.

Νομὸς Λακωνίας

Οἱ κ. κ. Γ. Πετροπουλάκης, Γ. Μαυρομιχάλης, Κ. Μαυρομιχάλης, Κ. Παπαμιχαλόπουλος, Ν. Βαρβιτσιώτης, Κ. Κοσσονάκος*, Ν. Κοπανίτσας* καὶ Γιαν. Μαυρομιχάλης*.

Νομὸς Μεσσηνίας

Οἱ κ. κ. Κ. Κουμουνδούρος, Π. Μποῦτος*, Π. Σάκκης, Κ. Δαγρές, Π. Καπετανάκης, Δ. Λυμπέρόπουλος, Σωτηρόπουλος, Χ. Φλέσσας, Π. Περρωτῆς. Ν. Μισυρλῆς, Ἀσ. Χρηστόπουλος καὶ Κοκκέβης*.

Νομὸς Κεφαλληνίας

Οἱ κ. κ. Ε. Μπασιᾶς, Π. Βενιεράτος, Ν. Βαλααμάκης, Ἰ. Βριώνης, Π. Μαυροκέφαλος, Σ. Φορέστης καὶ Α. Ζερβός.

ΕΞΩΤΕΡΚΑ

Ἀγγέλλεται ὅτι καὶ αὐθις ἀνεβλήθη ἐπὶ δεκαπενθήμερον τὸ ταξείδιον τοῦ Τσάρεβιτς.—Ὁ Ἀρμένιος ἐπίσκοπος τῆς Ἐρζερούμ ἀχθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐρυθλακίσθη.—Τὸ Ἰωβιλαῖον τοῦ στρατηγοῦ Μόλτκε ἐπανηγυρίσθη ἐν Γερμανίᾳ μετὰ μεγάλης πομπῆς.—Ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου μετέβη εἰς Βερολῖνον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. —Ὁ πρώην ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας πρίγκηψ Βάτεμβεργ εἰσῆλθεν ὁριστικῶς εἰς τὴν αὐστριακὴν ὑπηρεσίαν.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀρ. Ἱερ. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν αἱ συνδρομαί. Εὐχαριστοῦμεν. — Μ. Ι. Σ., Π. Π. Κωνσταντινούπολιν. Σ. Τρ. Ἀργοστόλιον, Μ. Θ. Ῥόδον. Ἐλήφθησαν.—Κ. Κ. Ἰωάννινα. Ἐνεγράφησαν Οἱ φάκελλοι ἐστάλησαν διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου.—Ἀρλεκίνῳ. Ἀποορίπτεται ἄνευ ἐπαίνων.—Καλῷ. Ἡ καλωσύνη τοῦ ἔργου εὕρηται μόνον ἐν τῇ ὑπογραφῇ σας. —Ν. Ι. Ν. Βερολῖνον. Ἐστάλησαν. Τὰ τοῦ παρελθόντος ἔτους φύλλα ζητήσατε ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου, ἀφοῦ θὰ ὑπάγετε.—Α. Α.Ν. θὰ ὑπεθέσατε, ὅτι ἀποτείνεσθε εἰς μαγαζεῖον καὶ οὐχὶ εἰς Γραφεῖον... Ἀπερράδεκτος ἡ πρότασις. — Φιγαρώ. Ηὐτυχτόνησε φιλολογικῶς — Πάνω Μ. Σκίαθον. Εὐχαρίστως. Ἐνεγράφη.—Κ. Ι.Σ Παρισίους. Δύνασθε ν' ἀποστείλητε αὐτὰς εἰς Γαλλικὰ ἢ παντὸς κράτους γραμματόσημα. — Παπουλάκῳ. Θὰ σᾶς δεχθῶμεν εὐχαρίστως τὴν Δευτέραν π. μ.—Ἀθ. Τ. Δαδίον. Καὶ οἱ νέοι συνδρομηταί; Ν. Σ. Σμύρνην.—Ἀναμένομεν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν σας. Καὶ περὶ Σ. Α καὶ Γ. Κ. τίποτε;—Α. Α. Ἄνδρον. Ἀναμένομεν.—Ι. Κ. Τῆνον. Ἐπίστης. —Π. Ι. Α, Πύργον. Ἐλήφθησαν ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι ἔχετε λάθος.—Ἰ. Π. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν δρ. 20. Ταχυδρομικῶς σημείωσις.—Μ. Δ. Τραπεζοῦντα. Ἐστάλη ὁλόκληρος ἡ σειρὰ κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν. Ἴσως παρεπλανήθη. Γράφομεν.

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΩΝΥΜΟΥ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ ΠΡΟΑΣΤΕΙΩΝ ΑΥΤΗΣ ΑΠ' ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ὑπὸ

ΣΚΑΡΛΑΤΟΥ Δ. ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Εἰς τρεῖς ὀγκώδεις τόμους

Ἡ περιγραφὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ ἐξιστόρησις τῶν ποικίλων αὐτῆς τυχῶν ὑπῆρξε πάντοτε ἓν τῶν θεμάτων, περὶ ἃ ἀσμένως ἠσχολήθησαν ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι συγγραφεῖς. Ἐκ τῶν συγγραφέων δὲ τῆς σήμερον ὁ γράψας ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ἴσην πρὸς τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς εἶνε ὁ ἡμέτερος ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ. Ὁ Βυζάντιος συνέγραψε *τρίτομον ὀγκῶδες ἔργον* περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἀναμφισβητήτως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πληρεστάτη καὶ τελειοτάτη ἀπεικόνισις τῆς πρωτευούσης τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους.

Ἐν αὐτῷ ἀπεταμίευσε ὅλον τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων, ὅσας ἐκ μακρῶν μελετῶν περὶ τοῦ θέματος ἀκαμάτως συνήγαγε, καὶ διὰ χειρὸς ἀριστοτεχνικῆς φιλοκάλως καὶ μεθοδικῶς τὰ πάντα διευθετήσας καὶ ταξινομήσας κατώρθωσε νὰ ἀπαρτίσῃ μνημεῖον περικαλλέστατον καὶ νὰ παρουσιάσῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀναγνώστου ὡς ἐν μαγικῷ πανοράματι τὴν Κωνσταντινούπολιν μὲ ὅλην της τὴν μεγαλοπρέπειαν, τὸ κάλλος τῆς περιβαλλούσης αὐτὴν φύσεως, τὴν μακράν της καὶ πλήρη δραματικῶν συμβάντων ἱστορίαν, τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικήσαντας αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον, τὸν βίον αὐτῶν, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των, τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ἐν αὐτῇ βασιλευσάντων διαφορωτάτων τὴν μορφὴν δυναστῶν καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς συνδεομένων μεγάλων γεγονότων, τὰ ἀναρίθμητα καὶ ἀπαράμιλλα κτίρια, δι' ὧν κατεκόσμησαν αὐτήν, τὰς πολυποικίλους τελετάς των, τὰ περιεργότατα ἐπεισόδια καὶ ἀνέκδοτα τῆς ἱστορίας των. Τοιοῦτον παμποίκιλον θέαμα ἐκτυλίσσει ὁ συγγραφεὺς ἐνώπιον τοῦ ἀναγνώστου κατακηλῶν καὶ διδάσκων αὐτόν, περὶ πάντων πληροφορῶν, θησαυροὺς πολυμαθείας ἀποκαλύπτων ἐν διηγήσει ἀφελεῖ καὶ ἀπερίττῳ διὰ τῶν παντοίων θελγήτρων τοῦ λόγου διαρκῶς ποικιλλομένῃ.

Οὕτως ἀπήρτισε τὸ ἔργον αὐτοῦ, *ἐπὶ ὅλα εἴκοσιν ἔτη* ἐργασθεὶς ὁ δικαίως ἐπικληθεὶς *γαλκέντερος* ἀνήρ, ἀληθῶς **ἐθνικὸν ἔργον**, ἄξιον νὰ καταλάβῃ θέσιν ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν προϊόντων τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας.

Διῄρεσε δ' αὐτὸ εἰς τρεῖς ὀγκώδεις τόμους. Καὶ ὁ μὲν

Α' ΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΙ ΤΗΝ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΞ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ
Ο Β' ΤΟΜΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΟΛΠΟΥ ΠΕΡΑΙΑΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΚΑΤΕΡΩΘΕΝ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ
Ο Γ' ΤΟΜΟΣ ΤΑ ΠΑΛΑΙ ΚΑΙ ΝΥΝ ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τὸ ἔργον εἶνε ἐκτετυπωμένον εἰς *μέγα σχῆμα* 4ον, καὶ οἱ τρεῖς δ' αὐτοῦ τόμοι κοσμοῦνται ὑπὸ **πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων**, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων ἀκριβεστάτων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηπονήσους. Τὰ τρία δὲ **παραρτήματα** τὰ προσηρτημένα εἰς τὸν Β' τόμον καὶ περιέχοντα τοὺς γενεαλογικοὺς καὶ χρονολογικοὺς Καταλόγους, ἔργα ἀκαμάτου ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς, ἐνέχουσι χρησιμότητα ἣν οὐδεὶς δύναται νὰ παρίδῃ.

Ἡ πρώτη ἔκδοσις τῆς ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ συνετελέσθη πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν περίπου. Ἐξαντληθέντος δὲ τοῦ Α' τόμου τοῦ συγγράμματος, ὑπελείφθησαν ὀλίγα ἀντίτυπα, περὶ τὰ 300 μόλις, τοῦ Β' καὶ τοῦ Γ' τοῦ τόμου, ἅτινα οὕτως ἐλλιπῆ κατέκειντο ἄχρηστα, καὶ τὸ πολύτιμον σύγγραμμα ἔμενεν ἀνωφελὲς εἰς τὸ Κοινόν. Τούτου ἕνεκα τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** ἐπεχείρησε τὴν ἀνατύπωσιν τοῦ Α' τόμου. Διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης κατωρθώθη νὰ συμπληρωθῶσι περὶ τὰ 300 *ἄρτια σώματα* τῆς ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, **τὰ μόνα σήμερον ὑπάρχοντα** τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, καὶ ταῦτα προσφέρονται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κοινόν. Τούτων ἐξαντλουμένων, τὸ ἔργον θὰ καταστῇ δυσεύρετον ἐν τῇ βιβλιεμπορίᾳ καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ ὡς σπανίου βιβλίου θὰ ὑπερτιμηθῇ μεγάλως.

Κατὰ τὴν Α' ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος ἕκαστος αὐτοῦ τόμος ἐτιμᾶτο ἀντὶ δραχ. 18, ἤτοι τὸ ὅλον σύγγραμμα ἐκ τριῶν τόμων ἀντὶ δραχμῶν 54. Ἐνῷ δὲ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν ὑπολειφθέντων ἀντιτύπων καὶ τὴν βαρεῖαν δαπάνην τῆς ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου ἔπρεπε ν' αὐξήσῃ ἡ τιμὴ τοῦ ἔργου, τοὐναντίον αὕτη **ἠλαττώθη σημαντικώτατα** καὶ ἀντὶ τῶν 54 δραχμῶν, ὡρίσθη τιμὴ τοῦ ὅλου συγγράμματος μόνον

Δραχμαὶ τριάκοντα ἐν Ἀθήναις
Δραχμαὶ τριάκοντα πέντε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις
Φράγκα τριάκοντα πέντε ἐν τῷ ἐξωτερικῷ

Τὸ ἔργον, ἐκδοθὲν ἤδη, πωλεῖται εἰς τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας**. Πᾶσα δ' αἴτησις περὶ ἀποκτήσεως αὐτοῦ, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, δέον ν' ἀπευθύνηται

Πρὸς τὸν κ. **Γεώργιον Κασδόνην**
Διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας
Εἰς Ἀθήνας.

ΣΗΜ. **Πρὸς τοὺς τυχὸν κεκτημένους τοὺς τόμους Β' καὶ Γ' τοῦ συγγράμματος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' τόμος πωλεῖται καὶ χωριστὰ ἀντὶ δραχ. 12.— Ὡσαύτως πωλεῖται χωριστὰ καὶ μόνος ὁ Γ' τόμος ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς δραχ. 12.**